

ISSN 1857-0798

NOI

REVISTĂ PENTRU COPII ȘI ADOLESCENȚI

OMULEȚUL DE ZĂPADĂ SUPĂRAT

Victoria SÎRBU, 16 ani
Școala de arte M. Bieșu, Ștefan Vodă

Tu și eu
Aș vrea să gustăm
Aceleași gînduri
Împreună.

pag. 1-5

Le urmări avidă cum se ondulau în
forme atât de pure și libere... Cît și-ar
fi dorit să fie la fel, grațioasă și rece,
mister, pur și simplu, încîntare...

pag. 22, 23

Numai copiii pot vorbi cu Dumnezeu
de la egal la egal.

pag. 24

Aș vrea mult să vin în Moldova
îarna. În Portugalia nu este zăpadă,
doar în regiunile muntoase.

pag. 32

ianuarie
1,2014

IARNA BATE FULGII

Cu mâna pregătită pe piesă de șah
Iarna bate fulgii pe cîmpul de luptă.
De-ai putea, Doamne, în noul almanah
Să faci bătălia cît se poate de scurtă.

Iarna se aşază peste umeri greu,
Se cufundă tabla cu piese în troian.
Rămas alb, curat și fără de vreun gînd,
Te felicit – acum ai mai scăpat de-un an.

Vlad BADRAJAN, cl. a XII-a
Liceul Academiei de Științe a Republicii Moldova, Chișinău

DUPĂ VISCOL

Fotografie: Valerie VOLONTIR

URMĂRIND SPECTACOLUL VIEȚII

Natalia POCIUMBAN, cl. a XII-a (Cobani, Glodeni). În poezii, dar și în eseul de proporții se întrevede o lejeritate deosebită a expunerii, care, desigur, nu este în detrimentul mesajului. Felicitări!

Ionela BEJENARU (Butești, Glodeni). Am ales *Cea mai frumoasă zi din viața mea*.

Diana MUNTEANU, cl. a XII-a (Mingir, Hîncești). E firească dedublarea despre care vorbești. Fiecare dintre noi are omul interior, care urmărește spectacolul vieții și suferă, se entuziasmează, se bucură dincolo de aparențele traiectoriei noastre existențiale. Altfel, textele sunt originale, beneficiază de un limbaj elevat și surprind prin formulări inedite. Succes!

Vlad BADRAJAN, cl. a XII-a (Zăicanî, Rîșcani). Din foliantul masiv am ales trei poezii, care ni se par mai bine închegate, mai cursive. E de remarcat starea poetică și elanul autoexprimării din toate textele. Atât doar că pe alocuri ele sunt afectate de usoare stîngăcii, suspansuri și treceri nejustificate. Oricum, atelierul poetic pare a fi în plină desfășurare. Așteptăm noi lucrări.

Roman MARINCIUC, cl. a X-a (Chișinău). În tipar, din prima.

Marinela LUPUȘOR, cl. a VII-a (Cobani, Glodeni). Propunem cititorilor poemul *Noi doi*, cu excepția finalului, care oarecum îl banalizează. Hramul satului e o pînză epică și necesită mai multă concentrare, mai mult spirit de observație și o mai mare capacitate de convertire a faptului de viață în metaforă, stare și substanță poetică.

Ecaterina DUBNIUC (Dărcăuți, Soroca). Rezistă poezia *Mamei*. Ea ține mai mult de frămîntările inte-

rioare ale eroului liric. Subiectele sociale sunt doar abia schițate și nu conving.

Lucia CORTAC, cl. a XI-a (Nisporeni). Vii spectaculos, cu un limbaj bine pus la punct, vervă și finalitate. Unele pasaje impresionează. Bunăoară: "Trecutul are parfum de cuvinte...". Însă aripile poezilor sunt legate de balast verbal, de implicări străine inutile, de o anumită superficialitate.

Mihaela PATRAȘCO (Ciricău, Florești). Cel mai greu este să scrii despre limbă și despre patrie. După memorabila formulă a lui N. Stănescu "Limba română este Patria mea" nu e ușor să abordezi subiectul cu originalitate.

Diana BURINSCHI, cl. a VIII-a (Bilichenii Noi, Sîngerei). Tema pierderii fratelui este prea dureroasă pentru a reuși să o tratezi adevărat, să treci dincolo de simpla descriere a lucrurilor, spre sublimarea prin cuvînt a suferinței și a stărilor interioare provocate de aceasta.

Încercări literare promițătoare ne-au mai trimis: **Aliona CECAN** (Căpriana, Strășeni), **Adriana DAȘCHEVICI** (Copcea, Ștefan Vodă), **Olga CÎRLIG**, cl. a VI-a (Corjova, Criuleni), **Irina ARCAN**, cl. a VIII-a (Şaptebani, Rîșcani), **Silvia MUNTEANU**, cl. a VII-a (Susleni, Orhei), **Liliana HIOARĂ**, cl. a IX-a (Alexandru Ioan Cuza, Cahul), **Cristina ȘTEFAN**, cl. a VI-a și **Doina STRULEA** (Criuleni).

Nu enumerăm autorii cu lucrări ocasionale sau modeste, totodată, sfătuindu-i să insiste și să revină.

Vă dorește inspirație și succes

Leo BORDEIANU

IAR DRAGOSTEA...

Acum nimic nu mai deslușești,
Fum... suflarea se oprește.
Visezi și începi să crede
Iluziilor aievea.
Ești îndrăgostit, wow!
O iubești – te cred.
De te iubește nici nu întreb.
Oare?! Ei bine, să-ți spun un lucru:
Sufletul nu umblă cu omageli,
Iar simțirea – o reacție efervescentă.
Amare sentimente efemere –
Noaptea va trece și nu vei dă de ele.
Iar dragoste... Fii serios, dle,
Dragoste nu-i. Adevărată durere !

Roman MARINCIUC, 15 ani
Liceul Academiei de Științe și Republicii Moldova,
Chișinău

NU-I CA ACASĂ

Aici
nu este ca acasă,
căci soarele – părinte al șoaptei și al învierii –
își mișcă tîmpla-n temniță uitării.

Aici
nu este ca acasă,
pîinea mamei de pe masă
nu este decît un nod încununat cu spini.

Aici
nu este ca acasă,
te înconjoară mulți străini
și cele două brațe ale tatei
lipsesc din timpul infantil.

Aici
nu este ca acasă,
pînă și copacul privit peste fereastră
este de fapt un umblet de străin.

Natalia POCIUMBAN, cl. a XII-a
Cobani, Glodeni

CEA MAI FRUMOASĂ ZI DIN VIAȚA MEA

Ziua cînd m-am simțit suflet –
 Cea mai frumoasă zi din viața mea.
 E atunci cînd mi-ai spus că sănătatea frumoasă,
 Deși știam amîndoi
 Că arsurile de gradul trei
 Nu vor rămîne doar o amintire,
 Vor fi mereu, prezentul în care trăiesc
 Indiferent de timp
 Și vor sta (sîngerat) între noi.

Ziua cînd m-am simțit suflet
 E ziua în care
 Pentru nimic altceva
 Nu m-ai fi putut iubi.
 Nu rămase nimic,
 Doar miroslul de carne arsă
 Și sufletul meu,
 Zbătîndu-se în aortă,
 Încercînd să iasă pe gură...
 Pe gura acoperită de un sărut.

Cea mai frumoasă zi din viața mea?
 E ziua în care am ars în cenușă
 Și m-am născut din iubire...
 E ziua în care nu m-am simțit femeie,
 Nu m-am simțit om,
 Dar m-am simțit suflet.

LOCUL ÎNTÎLNIRII

Victor CHIHAI, cl. a VII-a
 Costești, Rîșcani

SINGUR ÎN NOAPTE

Loredana ROȘCOVAN, 15 ani
 Chișinău

IRECUPERABILA PREZENȚĂ

Toamna e o mamă săracă,
 Ce-și împrăștie copiii în hambarele oamenilor,
 Ca pisică din *Balada celor cinci motănași*,
 Iar pruncul ei,
 Născut în lanul de grîu,
 Îi uită numele
 Ca într-o pedeapsă a necredinței.

Toamna e o mamă în devenire,
 Căci în fiecare an
 Dă naștere plozilor,
 Pe care nu are să-i vadă niciodată,
 Dar păstrează pe umeri
 Păcatul Evei,
 Ca o femeie condamnată la veșnicie.

Toamna e o mamă bătrînă
 Care nu mai poate alerga după vise
 Si adoarme înainte de vreme,
 În secunda poveștilor.
 Își scîrțiie pe la vetele oamenilor
 Brațele de vreascuri uscate și rupte
 Os cu os.

Toamna e o mamă bogată,
 Care emigrează în țările calde
 Si-și răsfăță copiii,
 Înlocuindu-și cu sume mari
 Si cadouri,
 Irecuperabilă
 Prezență.

Ionela BEJENARU, 18 ani
 Cobani, Glodeni

MAMEI

Vino acasă, mamă,
Că-mi este foarte greu,
Fără de mîngiile,
Și fără sfatul tău.

E bine la bunica
Nu pot să spun că-i rău,
Dar fără tine, mamă,
Îmi este foarte greu.

Ti-aș spune-ătîtea, mamă,
De-ci fi acum cu mine,
I-aș spune și bunicăi,
Dar tu-nțelegi mai bine.

Le înțeleg pe toate,
Căci tu, muncind din greu,
Vrei să mă vezi departe
În viitorul meu.

Mă rog seară de seară
La bunul Dumnezeu
Ca să te ocrotească
Și să nu știi de rău.

Ecaterina DUBNIUC, cl. a IX-a
Dărcăuți, Soroca

NOI DOI...

Aș vrea să ne naștem
Încă o dată
Împreună.
Eu și tu
Aș vrea să fim mereu
Alături.

Tu și eu
Aș vrea să gustăm
Aceleași gînduri
Împreună.

Aș vrea
Ca, la durere,
Să-mi pun fruntea
Pe umărul tău
Și să tac.

Aș vrea,
Cînd ești trist,
Să mă lașă să te mîngîi
Cu privirea
Din sufletul meu
Și să tac.

Marinela LUPUȘOR, cl. a VII-a
Cobani, Glodeni

FATA CU ȘORICELUL

Cezara TOPA, cl. a V-a
Liceul Prometeu, Chișinău

SÎNT CUVINTE

Sînt cuvinte,
Care rostite
Devin sentimente.
De exemplu,
Spunînd Dumnezeu
Sînt siguranță
Cuvîntul Bunătate
Dă căldură,
Iar Răsăritul
Inspiră Fericire.

Si doar rostind
Eminescu
Le simt pe toate –
Si căldură,
Si siguranță,
Si fericire,
Si...
Viață.

GRĂBITI-VĂ SĂ FACEȚI BINE

Grăbiti-vă să faceți bine
Fără de-a fi răsplătiți,
Grăbiti-vă să faceți bine
Fără să fiți despăgubiți.
Grăbiti-vă să faceți bine

De e noapte,
De e zi,
De e soare,
De e lună
Si cînd dînsele n-oř fi.
Grăbiti-vă să faceți bine
De e pace,
De-i război,
De vă simțiți ca pe ace
Sau s-a strigat către voi.
Grăbiti-vă să faceți bine,
La surori,
Părinti și frați,
La bunei,
Colegi
Si semeni.
Bine grăbiti să le dați.

Grăbiti-vă să faceți bine,
Căci prin bine veți primi
De la cei din jur tot binele
Ce-l dați în fiecare zi.

Chiar de se-nțimplă cîteodată
Tot ce-qi făcut să nu se-ntoarcă,
Nu GRĂBI a te schimba pe tine...
GRĂBITI-vă să faceți bine!

Anii trec, timpul se scurge
În pămînt toți ne vom duce
Toți: Si-acei ce țin la tine...
Grăbiti-vă să faceți bine.

Vlad BADRAJAN, cl. a XII-a
Liceul Academiei de Științe a Republicii Moldova, Chișinău

Nicolai BĂXĂNEAN, 10 ani
Școala de Arte, Călărași

DANSATOARELE

CINE-S EU?

Înț o persoană ce nu-și găsește liniștea.
Sau, poate, nici nu am avut-o? Atunci în zadar o mai căut prin romane, prin persoane, prin vorbe, fapte, cum pot să o găsesc, dacă nu-s eu proprietatea ei? Sau poate liniștea mea e interesată de neliniștea ta, de aceea, o pierd și n-o mai găsesc? Ce trăiesc eu... ce beau, ce mănânc, ce respir... neliniște, la ce sper, dacă nu am nici speranțe. Unde-s ele, sănt pierdute, asemenea liniștii, au plecat odată cu plecarea ta.

— Tu! Cine ești?

— Cine sănt? Sint tu, subconștientul tău, cel ce-ți spulberă speranțele, zilele, iubirile, viața...

— De ce, de ce mă îngropi?

— Eu, eu nu te îngrop, din contra, eu vreau să te înalț, să deschizi ochii, să ridici capul, să privești în jur și să te bucuri.

— Să mă bucur? Cum poți să te bucuri dacă nu ai motive, dă-mi tu, subconștiente, unul.

— Că exiști, că nu cedezi și că te vei schimba. Vei pune miere creierului tău și se va îndulci, vei pune apă gîndurilor tale, uscate sănt, vei zîmbi și, în final, lumea va fi interesată de zîmbetul tău. Tu nu ești pierdut, tu ești salvat, tu ai demonstrat că poți să îlupti, tu ai demonstrat că poți să iubești, să ierți. Așa că să nu plîngi dacă a apus soarele, lacrimile tale te vor împiedica să vezi stelele.

Totul a început de la iubire. Doar ea, preaslăvita iubire, te-a schimbat, de la ea ai început și cu ea vei termina, așa că: IUBEȘTE!!!

CÎTEVA AFIRMAȚII

1. Fericirea nu e nicăieri statornică.
2. Nici un paradis nu e mai frumos ca acela pe care și-l zugrăvește omul singur.
3. Fericirea e clădită de închipuirea fiecăruia și fiecare și-o potrivește ca pe-o haină.
4. Necunoscutul e singurul îndemn trainic în lume, fiindcă într-însul se ascund toate tainele ce dau preț vieții.
5. Raiul unuia poate fi iadul altuia.
6. Numai cei care nu au visuri sănt cei mai mulțumiți, căci numai ei știu să stoarcă din plăcerile vieții.
7. Dragostea – soi de sclavie consimțită.
8. Lumea, aşa cum o vedem, nu există decât în creierul nostru, cu o altă lume ea e incompatibilă.
9. Gîndirea este un cutremur al nervilor, de aceea, multora le este frică să-l experimenteze.
10. Tot ce e posibil va fi.
11. Dacă n-ar fi necunoscutul, viața omului n-ar avea nici un farmec.

Diana MUNTEANU, cl. a XII-a
Mingir, Hîncești

MEMORIILE VECILOR IUBIRI

Cortina nu a căzut, scena a rămas ca mai încântă și doar inimile vii ce contemplau totul, ofereau licori pentru existență, culori pictate-n cele mai furtunoase vise și cele mai frumoase coliere ale fericirii au dispărut, și dispărut pînă și umbra lor. Acum nu poti zări decît o ceată intensă ce adăpostește un buchet de amintiri, petale ofilite ale unui trandafir rătăcit (Ei nu-i plăceaș trandafirii) pe care nu a știut să-l prefaçă în dorință, o clepsidră ce mai avea doar un bob de speranță și două marionete străine.

Două marionete ce cîndva purtau numele de El și Ea.

Ce s-a întîmplat?

Unde a fost rupt firul ce însufletea pînă și cuvîntul trist sau starea de spirit melancolică.

Sau poate că nici nu a existat, poate că a fost o iluzie, un vis la care prea mult am visat, o înselăciune pe care singuri și-au țesut-o.

Rămîi obișnuit, rămîi necunoscut în statutul tău de nimeni, vine musafirul esențial... În starea ta de nimeni, tu devii gazdă. Am început să cred în perfecțiune, dar nu a fost decît o iluzie, care acum îmi provoacă intenții de revoltă. La fiecare început a fost atîț de frumos, fiecare șoaptă contempla tandrețea, fiecare atingere era înmiresmată cu pasiune, ca mai apoi fiecare privire să devină pulbere de fulgi ce rănesc și lasă urme, atingeri ce provoacă răni și pentru toate astea, s-a pus cîndva suflet. El și Ea!

El a rămas în tristul egoism al micilor rămășițe de gînduri...

Ea a închis sentimentele pentru acel orgoliu nestăpînit...

El care citește în toți și toate existența, în Ea nu a putut vedea nimic din ceea ce a dorit să vadă.

Și totuși dorința de a sta lîngă Ea nu a dispărut.

A învățat să iubească, iar el nu a fost pregătit pentru o iubire care putea să facă orice, a continuat să atîrne de nimicurile ce-i caracterizau viața. Se țin la distanță, vorbesc (parcă condamnați), agață ultimele minute de telefon – tăcerii.

Ea reproșează, el primește.

Ea și-a luat o mască și indiferenței, el a preluat aceeași atitudine.

Ea rămîne un mister înăbușit de dor și singurătate, el – un ecou.

Iubirea dintre el și ea este o ploaie rece, melanică și prea stîngace pentru a mai purta numele de dragoste.

Acea dragoste de 20 de ani a îmbrăcat un veșmînt dur necunoscut omenirii, dar presupus că fiind o pasiune trecătoare...

Natalia POCIUMBAN, cl. a XII-a
Cobani, Glodeni

ȘOAPTE DE NUC

Carte este că nuca, îi spargi coajă ca să-i simți gustul.

Savin POPESCU

O nucă nu sună singură în sac.

De Crăciun se vede dacă-i bună nuca.

Zîrile nucile-n pod cu furca.

proverbe românești

Într-o piesă de teatru bună fiecare discurs ar trebui să fie la fel de aromat ca o nucă sau un măr.

John Millington SYNGE

Ca într-o coajă de nucă/ stăm închiși în case și-n noi...

Ion DUMBRAVĂ

A o nimeri că nuca-n perete.

proverb italian

Cine vrea să mânânce miezul din nucă, sparge nuca.

PLAUTUS

Nu poți sparge cu o piatră două nuci deodată.

proverb armenesc

Dumnezeu ne dă nucile, dar nu le și sparge pentru noi.

Anonim

Într-o nucă aș vrea să-ntomnez...

Ana BLANDIANA

Sărmanul nuc, îl durea că rămîne, îl durea că mă duc...

Stă un nuc – cîți nuci de aiștia se pierd așa fără nici un rost!

Ion DRUȚĂ

De-a fi badea că ș-un nuc

Creatie populară

Zadarnic plînge vîntul și nucii plîng, bătrînii.

Octavian GOGA

SÂNT O MINUNE

Sânt o minune... poate sună ciudat, dar aşa este.

Eu, tu, el, ea... toţi suntem nişte minuni, fiecare în felul său. În lume nu mai există o fiinţă ca mine cu aceleasi trăsături fizice şi morale.

Pînă şi gemenii se deosebesc prin caracter şi calităţi.

Este foarte important pentru om conştientizarea unicătăţii lui.

Nicoleta NANI, cl. a VIII-a
Ulmu, Ialoveni

CU NOI PIERD NOTIUNEA TIMPULUI

Citesc cu plăcere revista NOI. În ea găsesc multe idei curioase şi utile. Pentru prima dată am fost abonată anul trecut, şi cu multă plăcere mi-am perfectat un abonament şi pentru 2014. De câte ori am puţin timp liber sau am nevoie de o idee nouă, deschid numerele din colecţia mea de reviste NOI şi, vai, pierd notiunea timpului. Mă impresionează mult poezia tinerelor talente, dar şi rubricile pagi-

na muzelor, punctul de pornire, simbolistica accesoriilor... Îmi doream să particip la concursuri, dar nu-mi ajungea îndrăzneală... acum m-am decis.

Vă mulțumesc pentru o astfel de publicaţie! O recomand cu drag prietenilor şi colegilor.

Ecaterina CUCIUC, 15 ani
Vadul lui Isac, Cahul

**Cea mai înversunată luptă este cu tine
însuţi. Te află în ambele tabere.**

VOLTAIRE

BĂIATUL CU CHITARA

Jn plină iarnă mă încălzesc cu amintirile din vară. Împreună cu alți camarazi am fost la o tabără de odihnă pentru copii. Mi-a plăcut, mi-am făcut mulți prieteni, am cunoscut copii talentați. Cel mai mult m-a impresionat băiatul cu chitară, cînta foarte frumos. Discutînd cu el, am aflat că e un elev bun la școală și pe lîngă chitară face și ore de pian și e pasionat de fotbal.

NOSTALGIE

Dumitrița UNGUREANU, cl. a VIII-a
Voinescu, Hîncești

Fotografie: Doina COJOCARU,
cl. a XII-a, Liceul I. Vatamanu,
Strășeni

DEVORATOARE DE CĂRȚI

Fiecare dintre noi trebuie să citească cît mai multe cărți. În *Cititul și scrisul* Nicolae Manolescu spunea: *La ce sunt bune cărțile?* Îmi vine să răspund la tot și la nimic. Poți trăi foarte bine fără să citești. *Milioane de oameni n-au deschis niciodată o carte.* A vrea să le explic ce pierd e totuna cu a-i explica unui surd frumusețea muzicii lui Mozart. Cît mă privește pe mine, mă număr printre cei care nu pot trăi fără de carte. Sunt o împărtimită a lecturii. Am nevoie să citesc aşa cum trebuie să mănînc și să beau. Hrana pe care mi-o oferă lectura e la fel de indispensabilă celei materiale. O zi fără de o carte e o zi pierdută.

Lucia JALBĂ, cl. a VII-a
Răzeni, Ialoveni

PASIUNILE MELE

Eu sunt curioasă? Mai degrabă plină de idei, pe care doresc să le împărtășesc cuiva. Croșetatul și tricotatul este un alt hobby al meu, am început să-mi fac singură tricouri.

Limba engleză este ca un munte plin de descoperiri și peripeții pentru mine. Mă străduiesc mult să nu comit greșeli la scriere.

Sportul mă face mai fericită. De ce? Îmi place să clergh dimineața și seara după ce închid bobocii. Uneori mă plimb cu bicicleta, recent am reparat-o.

Îndeosebi îmi place să citesc. Am participat la concursul *Izvoarele înțelepciunii*, dedicat scriitorului francez Jules Verne, la care am luat o mențiune. Am citit *Tom Sawyer* de Mark Twain, iar acum gust din *Oliver Twist* de Charles Dickens. Sigur că lectura îmi place mult mai mult decât computerul.

Irina ODOBESCU,
Cuizăuca, Rezina

IUBIRE DE PATRIE

CHESTIONAR

1. Ce reprezintă pentru tine noțiunea de patriotism?

2. Cum crezi, și-a schimbat ea sensul pentru generația din care faci parte?

3. Ce crezi că ar trebui să facă o persoană patriotă? Te consideri patriot adevărat?

4. Ce părere ai despre dictonul roman, formulat de Cicero: *Ubi bene, ibi patria* (Unde și-e bine, acolo e patria)?

5. În opinia ta patriotismul se educă, se cultivă sau te naști cu el?

6. La care discipline consideri că se educă spiritul patriotic?

7. Aștii la discuții în contradictoriu/dezbateri despre patriotism, auzi expresii mai dure?

8. Ce popor consideri că are un spirit patriotic mai pronunțat? De ce?

9. Ce părere ai despre inițiativa interpretării imnului național înainte de începerea orelor?

10. Cunoști vreo persoană pe care o poți da drept exemplu de patriot?

11. Care erou din literatură artistică sau din filmele vizionate te-a impresionat prin spiritul său patriotic?

12. Comentează: *Patriotismul nu înseamnă ura împotriva altor națiuni, ci datorie către național nostru; nu înseamnă pretenția că suntem cel mai vrednic popor din lume, ci îndemnul să devenim un popor vrednic.* (M. Sadoveanu)

PROFESORILOR, CU DRAG...

Profesorii sunt oameni deosebiți, care ne trec prin viață foarte discret. Totuși, impactul lor asupra dezvoltării noastre este unul major. Profesorul influențează întru eternitate; nici chiar el nu poate să îndeplinească însemnatul său, afirmă, pe bună dreptate, Henry Brooks Adams. Sunt tentați să ne construim o imagine mentală despre profesorii noștri. Astfel, pe unii îi considerăm toleranți, joviali, iar pe alții severi, neîndupăcați. Care dintre aceștia dăinuie în memoria noastră peste ani și pe care îi considerăm mai buni decide într-un final destinul. Cert e că profesorul mediocre vorbește. Profesorul bun explică. Profesorul foarte bun demonstrează. Profesorul eminent inspiră. (William Arthur Ward)

În chestionarul din nr. 10, 2013 am întrebat cititorii noștri care este atitudinea lor față de profesori și iată răspunsurile.

2. Un profesor ideal ar trebui să aibă calitățile unei mame, dar să fie un pic mai sever.

12. Dragii noștri profesori, ne-ai ajutat deosebit de mult, vă apărând火 corectând greșelile noastre. Pentru munca enormă pe care o depuneți zi de zi, pentru dăruirea și bunătatea nemărginită să mulțumim.

Sabina TCACI
Clocușna, Ocnita

1. Un profesor ideal trebuie să fie nici prea sever, nici prea tolerant și neapărat să găsească limbaj comun cu orice elev.

5. În liceul nostru majoritatea profesorilor tratează elevii de la egal la egal, însă noi ne-am dorit ca toți să fie așa, iar pentru aceasta le-am fi recunosători.

7. De ziua profesorului noi obișnuim să-i bucurăm pe toți cu cîte un buchet de flori, deoarece florile simbolizează respectul și dragostea pentru ei.

8. Maximele, aforismele și parafrazele le cuzzim mai mult la orele de limba și literatură română, la educația civică, la educația muzicală și la istorie.

9. Având părînti plecați peste hotare, noi apelăm la diriginta noastră sau la psihologul școlii, deoarece ei ne înțeleg și ne dau povește potrivite.

11. Profesorii contribuie la modelarea personalității discipolilor, în primul rînd, prin exemplul propriu.

12. Am vrea să le adresăm următorul mesaj: pentru noi sunteți un izvor cu apă cristalină, de unde savurăm sfaturi și povești, forță și inspirație, atât înrădăcinat în sufletele noastre tot ce ține de frumos și de decentă, de aceea să oferim în schimb stima și iubirea pe care le merități din plin.

Ecaterina BALUȚEL, Nina LISNIC,
Ecaterina CIORBA, Cătălina BRADU
Cruglic, Criuleni

1. Cred că un profesor ideal vede sufletul elevului, nu e neapărat ca acesta să vorbească.

2. Prima învățătoare e primul drum deschis spre cunoștințe. Ea nu poate fi uitată niciodată, mi-a rămas în memorie prin încredere și înțelegere totală.

3. Mulți spun că profesorii sunt severi, în realitate ei nu vor decât ca elevii să devină responsabili și să înțeleagă anumite lucruri. Cea mai îngăduitoare profesoară este diri-

ginta mea. Ea are cel mai frumos prenume – Mariana.

8. Profesoara mea de limba română, deosebită, utilizează maxime, aforisme, parafraze și citate din mari personalități. Ne spune că face aceasta pentru că mai tîrziu să vorbim frumos, să le putem utiliza în diferite domenii.

Silvia MUNTEANU
Susleni, Orhei

12. Scumpii noștri profesori, recunoaștem că nu am fost mereu cei mai buni și mai ascultători copii, totuși, dumneavoastră ne-ai înțeles și ne-ai tolerat. Pentru aceasta am vrea să vă mulțumim și să vă spunem că vă respectăm și vă admirăm mult.

Georgeta NEGRU
Ignăței, Rezina

1. Profesorii mei merită tot respectul și sunt demni de laudă, deoarece sunt onesti, omeni și înțelepti. Unii îmi plac mai mult, pentru că manifestă mult interes pentru dezvoltarea noastră armonioasă. Aceștia m-au cucerit prin comportamentul ireproșabil și atitudinea grijuie pe care le au față de fiecare dintre noi.

2. Prima învățătoare mi-a rămas în memorie prin modul inedit de a ne predă lectia și prin zîmbetul fermecător pe care ni-l dăruia în fiecare dimineață.

Livia MARIAȘ
Clocușna, Ocnita

1. Îmi plac mai mult unii profesori, pentru că se comportă cu mine cald, dacă, sunt tristă, mă întrebă ce am pe suflet, astfel fiind și adevărați psihologi. Ei m-au cucerit și prin vocabularul bogat, fără rusisme și prin pri-virea blindă care mă însoțește mereu.

2. Eu cred că un profesor ideal, în primul rînd, trebuie să fie credincios, pe locul doi să situa omenia, apoi cred că ar trebui să fie la curent cu tot ce e nou.

10. Desigur, profesorii ne recomandă cărti, filme... Multe dintre ele au devenit cărti de căpătăi pentru mine. Revista NOI, la fel, mi-a fost recomandată de profesoara de limba română. Pentru aceasta îi mulțumesc mult.

11. Un profesor contribuie la formarea personalității învățăților lui prin tot ce face și ce este.

Nicoleta NANI
Ulmu, Ialoveni

NINGE LA O MARGINE A EXISTENȚEI

Victor TELEUCĂ

NINGE LA O MARGINE A EXISTENȚEI

Din ningerea astă extrag o plăcerie nebună mai mult decât ningere, ninge ningerea și în extrema de mijloc din potopul alb al ningerii mai și tună

și albul din ningere parcă tresare, pe-o miime de clipă se face mai alb, apoi scade
și ninge, și ninge, și cade,
și cade albul acesta necunten

și-alături la doi pași marea răsuflă în tihă și-i atîta odihnă în zăpezile caselor mele, încît surd cum săint, aud cum ninge, la doi pași

marea răsuflă, dar nu se vede de atîta ninsoare și-o aud cum din larguri se-mpinge spre țărmul acestă de plajă și merg,

și mă cuprinde o vrajă ancestrală, ceva de dispersia luminii, de totem, merg pe pietrișul ud și mă tem să nu se termine ninsoarea

la această margine a existenței, în spațiul acestă dintre mine și mare, unde tot se termină și nimic nu se începe, e-o dispariție-a timpului pe care o sesizez, dar mai am încă o pricepe în această ciudată omniprezentă: ninge, apocaliptic de alb între mine și mare, la această margine de existență

care se redeșteaptă în mine, mor de placere și-n moartea astă mă simt bine, ba chiar mai mult, mai mult decât bine;

alții vor lumea s-o aibă, să se simtă cu nimbi, eu am placerea smintită-a ninsorii pe care pe nici o avere din lume n-o schimb.

Adrian PĂUNESCU

OAMENI DE ZĂPADĂ

Ninge sfînt și păgîn,
Numai ochii ne rămîn
Despărțirea s-o mai vadă
Că, în rest, noi ne-am stins
Și-am ajuns de-atîta nins
Niște oameni de zăpadă.

Ninge fără milă, ninge și ne doare,
ninge cu fărime albe de pian,
ninge cu tristețe și cu felinare
ninge ca la moartea încă unui an.

Cîți au fost de gardă – voie cer să doarmă
cîți au fost cu somnul rătăcesc pe străzi,
ne aflăm în lume că în țevi de armă
cînd sugrumat lupii fragedele prăzi.

Ninge fără milă, cu vinovăție,
ca o inculpare, ca un martor mut,
ninge cu o nuntă, ninge și sfîșie,
se fărâmîtează ultimul salut

vai de noi, femeie, ninge-a despărțire,
vom pleca departe, unde-avem de mers,
ninge să despartă gheăță și iubire,
oarbe felinare căd din univers.

Ninge ca pe piatră peste carneoa noastră,
ninge ca pe munte, ninge ca pe mort,
ninge incurabil, molimă albastră,
ninge pe vaporul scufundat în port.

Ninge peste buze, ninge peste pleoape,
ninge peste îngeri, ninge peste văi,
ninge peste clopot, ninge peste ape,
ninge incredibil peste ochii tăi.

Ninge în neștire, otova, aiurea,
ninge ca-n porecle, ninge ca-n blestem,
ninge ca un trăsnet, ninge ca pădurea,
ninge să se stingă vocea cînd te chem.

Ninge ca-n Esenin și-n poemă rusă,
ninge fantomatic și bacovian,
ninge că sănt rece, ninge că ești dusă,
ninge ca la moartea ultimului an.

Boris PASTERNAC

NINGE

Ninge, ce mai ninge!
Floarea de mușcată
Sade-n drum mirată,
Gerul o atinge.

Ninge. Totul zboară,
Stradă, cotitura.
Treptele pe scară
Au pornit de-a dura.

Ninge. Spre pămînt
Bolta nesfîrșită:
Cu sumanul rupt,
Bolta peticită.

Cerul coborî,
Stă ca un nerod,
Sus în capul scării,
Doborît din pod.

Abia fu Crăciunul,
Anul nou s-arată,
La o depărtare
Numai de o șchioapă.

Ninge. Flori de gheăță
Cu zăpadă-n pas,
Treci la fel tu, viață,
Ce ne-ai mai rămas?

Poate că și anii
Se succed grămadă
Ca aceste vorbe
Scrise pe zăpadă...

Plantele-s mirate,
Drumul buimăcit.
Omu-a-ncărunțit.
Ninge peste toate.

Ilustrație: Violeta ZABULICĂ

George TOPÎRCEANU

NOAPTE DE IARNĂ

Cad din cer mărgăritare
Pe orașul adormit...

Plopii, umbre solitare
În văzduhul neclintit,
Visători ca amerezii
Stau de veghe la fereastră,
Si pe marmura zăpezii
Culcă umbra lor albastră.

Iarnă!... Iarna tristă-mbracă
Streșinile somnoroase,
Pune val de promoroacă
Peste pomi și peste case.
Scoate-o lume ca din basme
În lumini de felinare, –
Umple noaptea de fantasme
Neclintite și bizare,
Din ogeacul de cărbune
Face albă colonadă
Si pe trunchiuri negre pune
Capiteluri de zăpadă,
Iar prin crengile cochete

Flori de marmură anină, –
O ghirlondă de buchete
Care tremură-n lumină.
Reci podoabe-n ramuri goale
Plouă fără să le scuturi,
Ici, risipă de petale,
Colo, roi ușor de fluturi.

Si din vălul de zăpadă,
Ca o mută arătare
Legănindu-se pe stradă,
Un drumeț ciudat răsare...
Vine cu popasuri multe,
Face-n calea lui mătăni,
Cîteodată stă s-asculte
Clopoteii de la sănii.
Alteori uiimit tresare,
Dă din mîini șoptind grăbit –
Parcă spune-o taină mare
Unui soț închipuit...
Ca o umbră din poveste
Se strecoară-ncet, și iar
Stă deodată fără veste
Răzimat de-un felinar.

Față lui se lămurește, –
Pare-nduioșat acum...
Visător și lung privește
Casele de peste drum:
Poarta mică... pomi în floare...
O fereastră luminată...
Streșini albe de ninsoare...
Toate-i par ca altădată!
Si păreri de rău trecute
Cad pe inima-i trudită,
Ca un stol de păsări mute
Pe-o grădină părăsită:
– "Bulgăraș de gheăță rece,
Iarna vine, iarna trece
Si n-am cu cine petrece...
Bulgăraș topit în foc,
Dacă n-am avut noroc!
Dacă n-am avut noroc...".

Glasul, înechat, se curmă.
Omul, șovăind în stradă,
Pleacă iar, lăsând în urmă
Pete negre pe zăpadă.

CHINUL ÎNCEPUTULUI

Incepul întotdeauna a fost greu. Greu este la grădiniță, greu la școală, greu în noul cerc de prieteni... Această senzație o are fiecare dintre noi. Ne lamentăm, începem să avem îndoieri și teamă că nu vom reuși, că nu ține de competența noastră, că nu suntem disponibili, numai să scăpăm de acest început duros. Noi suntem cei care alegem: mergem mai departe sau renunțăm? Ce le pare cel mai dificil atunci cînd încep un lucru ne spus elevii claselor a VII-a și a IX-a de la Gimnaziul din Duruitoarea Nouă, Rîșcani.

Tatiana BUJNITA, cl. a VII-a: Teama că nu voi reuși să fac ceva mă sperie întotdeauna. E complicat să controlez această frică. După ce văd că totul a ieșit bine, îmi dau seama că orice lucru făcut bine ne ajută în viață.

Irina GORBATIĆ, cl. a IX-a: Cel mai greu îmi pare să-mi stăpînesc emoțiile și să cer ajutor de la cineva. Nu-mi prea plac explicatiile necesare în asemenea cazuri. Nu e ușor să-i explici unei persoane de ce ai nevoie acum de ajutor. Apoi, nu te pot înțelege corect.

Mădălina CUCUTA, cl. a IX-a: Orice lucru bun trebuie să aibă la

bază idei bine puse la punct. De aceea, cînd mi se cere să fac ceva, îmi este oarecum dificil. Adun idei plăzibile, dar îmi este teamă că părerea celor din jur nu va fi una bună referitor la rezultatul muncii mele. Pentru mine contează ce vor spune cei din jur despre lucrul meu.

Irina JURIE, cl. a IX-a: Întotdeauna mă întreb: oare va plăcea celorlalți ceea ce fac? Mi-e frică, deoarece nu știu dacă acest lucru va fi unul serios și reușit.

Mădălina CIUMAC, cl. a IX-a: Începutul întotdeauna e dificil și însotit de temeri. Mi-e greu să asimilez din prima un volum mare de infor-

matie. Nu reușesc să clarific spontan ceea ce mi se cere. Însă încerc să pun lucrurile cap la cap și să purced la muncă.

Victoria PINTEA, cl. a IX-a: Greu îmi vine atunci cînd trebuie să cer permisiunea părintilor pentru a face ceva. Trebuie să dau explicații despre utilitatea lucrului ce trebuie făcut.

Valentina STICI, cl. a VII-a: Suntem puși, deseori, în situația să lucrăm în echipă. Pentru mine, e complicat să-i aleg pe cei mai buni și să formezi o echipă unită.

Pentru NOI – Olesea CURMEI Duruitoarea Nouă, Rîșcani

DACĂ CINEVA TE MINTE PRIMA DATĂ...

Putem spune, cu certitudine, fiecare dintre noi, măcar o dată în viață, și mintă. Dar, culmea! Unii o fac de parcă aşa este firesc, fără muștrări de conștiință sau roșeli. După cum se exprima un mare gînditor român, Iulian Andrei: *Dacă nu putem spune adevărul, măcar să mintim frumos.* Despre minciuna pe care o observă la prietenii, la persoanele apropiate lor și cum procedează în cazul dat ne-având vorbit elevii claselor a VI-a și a VIII-a de la Liceul Teoretic Igor Crețu din Găvănoasa, Cahul.

Denis COCIMAR, 14 ani: Prima reacție a mea este că mă supăr, după aceasta fac tot posibilul ca să le dau de înțeles că foarte bine îmi dau seama că m-am mintit, uneori, le zic direct, ceea ce-i rușinează de tot.

Alina IVANOV: Desigur, iert persoanele care mă mint, dar cum se zice, *niciodată nu intrăm în aceeași apă de două ori*, ceea ce în cazul meu semnifică faptul că altă dată ceea ce-mi spun ei nu mai cred, și țin la distanță.

Natalia RUSANDU, 14 ani: Cel mai urât lucru este faptul că atunci cînd știu adevărul, nu mă prea afecteză, dar în cazul în care nu-l cunosc, le dau creză acestor persoane, încă nu le pricpe eu cînd mint și cînd nu.

Dan HADJIOGLA, 13 ani: De fiecare dată cînd se întimplă lucrul acesta, un moment tac, deoarece știu adevărul, probabilitatea e mare însă că după o perioadă să-i spun totuși ce și cum, depline de persoană, de situație și de dispoziția mea. Nu întotdeauna merită să acordăm importanță mai multă lucrurilor decât aceea pe care o au.

Ina NAGORNEAC, 13 ani: Eu întotdeauna am de învățat din ticăloșile altora, în felul acesta cînd observ căt de Josnici par acei care mă mint, fac întotdeauna invers, spun adevărul, sunt mai atentă, îmi pierd încredere în ele.

Gheorghe COPOȘCIUC, 15 ani: Cînd observ că cineva mă minte și spun direct în față, o fac aşa cu bunăcrestere, dar totuși le zic și nu mai vorbesc cu ele cum o faceam anterior.

Valeria RĂSCENCO, 13 ani: Eu în cazuri similare cer explicării persoanei date și procedez aşa încît să-mi zică pînă la urmă adevărul. Știu că nu e bine să fim răzbunători, dar numai în felul acesta le dau și lor o lecție, făcîndu-i să se simtă cum m-am simtit eu. Așa nu se poate!

Angela PONOMARENCO, 13 ani: Dacă sunt mintită de cineva dintre prieteni, rămîn supărătă și chiar nu vorbesc cu ei, dar dacă este cineva dintre părinți sau rude, le spun în față ceea ce cred și ce am observat și le cer explicării. Bineînteles, pînă la urmă iert, că doar este creștineste să iertăm apropiaților noștri.

Virginiu ALEXANDROV, 14 ani: Nu reacționez și nu cobor la nivelul acelei persoane, deoarece persoana dată poate fi și una care să provoace multe alte conflicte după aceea. Eu știu una, că oricum pată pe care o lasă o singură minciună nu poate fi stearză de o sută de vorbe adevărate mai apoi.

Ana GRĂMADA, 14 ani: Nu încerc să-i cer explicării, îmi schimb părerea despre acea persoană. În cont de faptul că mă mintit și data viitoare sunt mult mai atentă cu ea. Sunt totalmente de acord cu afirmația: *Dacă cineva te minte prima dată, e vina lui, iar dacă te-a mintit și două oară, e vina ta.* Atunci cînd te minte prima dată îl cunoști mai bine cine este, iar a doua oară dacă îi permiti să te mintă, te faci tu vinovat.

Bianca PETROV, 14 ani: Evit discuțiile cu acea persoană. În unele cazuri (atunci cînd este vorba de o persoană mai apropiată) încerc să-i explic de ce nu este bine ceea ce a făcut și ce consecințe pot urma.

Pentru NOI – Ana CEAPĂ Găvănoasa, Cahul

DIN RESPECT PENTRU NATURĂ

Cîteodată oamenii au tendință de a se gîndi numai la problemele de mediu mari cu care se confruntă planeta – organismele modificate genetic, schimbările climatice, deforestările massive etc. ignorând problemele de mediu mai mici, locale.

I-am întrebat pe niște copii din localitățile Izbiște și Onițcani, Criuleni, ce fac ei personal pentru protecția mediului.

Sergiu VERDEŞ, cl. a VIII-a, Izbiște: Sîntem cu toții disperați de gunoaiele ce ne înconjoară și încercăm să facem cîte ceva în acest sens. Am plantat în curtea școlii trandafiri. E tare frumos! În preajma sărbătorilor mergem în grupuri să facem ordine în sat. E păcat că rîpele în care se jucau pe timpuri părinții noștri acum sînt pline de gunoi.

Veronica ZAHARIA, cl. a VIII-a, Izbiște: Atunci cînd dăruim flori, le preferăm pe cele din grădină sau de câmp, legate frumos cu o panică și evităm trandafirii olandezi înveliți în peliculă colorată.

Irina IENERENCO, cl. a VIII-a, Izbiște: În sat sînt gospodari de tot felul, sînt și dintre cei care fac ordine doar în curtea lor – după poartă, să facă alții. Și dacă fieca-

cumpărătura îm ele. Este o etichetă a respectului pentru cumpărător, dar nu și pentru mediul încunjurător. Primăvara cînd se topește zăpada, abia de se mai vede firul verde al ierbii de printre pungile de pe cîmpuri. Se joacă vîntul cu ele. Ar fi bine să ne ducem la cumpărături cu pungi din stofă sau cu trăistute.

Ana IACOB, cl. a VIII-a, Izbiște: Numărul mașinilor este în creștere, ele poluează atmosfera, nu prea vrea lumea să meargă pe jos. Bicicletele ar fi o soluție, și pentru sănătate ar fi mai bine.

Gabriela VERDEŞ, cl. a VIII-a, Izbiște: Zilnic sîntem cu mîna pe manual. De aceea ar trebui să fim mai grijului cu ele ca să le poată utiliza și alte generații. Am citit că dintr-un singur copac pot fi obținu-

Grigore DOIA, cl. a VII-a, Onițcani: Încerc să păstreze luminile închise pe cît e posibil, să utilizez cît mai puțină energie, să reciclez bateriile reîncarcabile.

Daniela COMPAN, cl. a VII-a, Onițcani: Să nu rupem plantele care sunt incluse în *Cartea Roșie a Republicii Moldova*. În pădure florile au o viață mai lungă decît acasă în vaza ta.

Ana IACUB, cl. a IX-a, Onițcani: Mulți știu, dar puțini o fac. Toamna se lasă frunzele la suprafața solului și putrezesc. Nu trebuie să le ardem. Folosim atîtea îngrășăminte chimice și le ignoră pe cele naturale care ar fi mult mai bune.

Nicoleta MOROZ, cl. a IX-a, Onițcani: Ne străduim să nu folosim în exces folii, mape. Tot ce e creat pentru comoditatea omului e dăunător pentru planetă.

Dumitru ZOLOTCO, cl. a IX-a, Onițcani: Mulți adoră să meargă la picnicuri, dar foarte puțini strîng mizeria pe care o lasă.

Carolina IACOB, cl. a IX-a, Onițcani: Detest hainele din blană naturală. E păcat că animalele suferă din cauza omului.

Ion CEBAN, cl. a IX-a, Onițcani: Să folosim pentru foc biomasă și mai puține lemne, se tăie atîția copaci pentru confortul nostru. Este nevoie să plantăm în continuu alți arbori.

ZBOR DE FAZAN

re dintre noi atunci cînd mănîncă o ciocolată, o înghețată nu va arunca ambalajul pe jos, ar fi mai curat.

Alina MÂNTĂLUȚĂ, cl. a VIII-a, Izbiște: Pungile sunt oferite gratuit în magazine, la piată, oriunde. Ne supărăm dacă nu ni se pune

te circa 900 de cărți. Anual se vînd milioane de cărți în lumea întreagă. Astă înseamnă că sunt tăiați mii de copaci. Și dacă mai punem în calcul și caietele, pe care le aruncăm, atunci cînd luăm o notă joasă, chiar dacă jumătate din foi sunt curate...

Fotografie: Valerie VOLONTIR

Pentru NOI – Iuliana BUNU
Criuleni

VENI, VIDI, VICI

ETAPA a IV-a

I. Rescrie corect enunțurile, argumentîndu-ți opțiunea:

Furtuna vijelioasă era un contra-argument împotriva plecării noastre, astfel încât consensul unanim a fost să rămînem încă o zi. În timpul expediției au trecut printr-o depresiune joasă, apoi au văzut, în toată măreția lui glorioasă, un pisc de munte golaș. Și-a expus la vedere, pe un corridor de trecere, toată garderoba de haine. Oaspeții au preferat la făptura de carne și puțin mujdei de usturoi, iar ca și băuturi lichide au pledat pentru apă minerală.

II. Determină etimologia cuvintelor: *cafea, cartuș, castravete, duminică, greșeală, hulub, inel, mapamond, mărgăritar, xerox*, precizînd etimonul fie căruia;

III. Numește autorul operelor: *Vizită, Neamul Soimăreștilor, Sărmanul Dionis, Cel mai iubit dintre pămînteni, Pădurea spînzurătilor, Enigma Otiliei, Patul lui Procust, Tinerețe fără de bătrînețe, Tema pentru acasă, Frunze de dor.*

Selectează din lista propusă texte care au fost ecranizate, numind anul versiunii cinematografice.

IV. Meditează asupra fragmentului propus:

Sufletul meu... Iată ceea ce mă tulbură. Nu-l pot aduce la lumină. Aș vrea să-l măsor, să-l cîntăresc și să-l prețuiesc în valori. Aș vrea să știu dacă sufletul meu e sufletul unui adolescent melancolic sau întăritat.

Pentru că sunt zile cînd voința mi-e sigură și mintea limpede. Atunci lucrez cu sîrg, plănuiesc lecturi și scriu mult.

Și iară sunt zile cînd mă deștept întriu și mă întorc abătut de la școală și toate din jurul meu mi se par veștede și inutile. Sunt zile pe care eu le urăsc. (Mircea Eliade)

Pornind de la antizele din fragment, reflectează asupra urcușurilor și coborîșurilor din viața unui adolescent, făcînd referință la experiențele personale.

Volum – jumătate de pagină.

Așteptăm răspunsurile voastre timp de 20 de zile de la apariția revistei.

Vă dorim inspirație și angajare performantă!

Răspunsuri corecte la etapa I

I. Sunt corecte enunțurile:

Am citit cu atenție fragmentul din opera literară. Am identificat în prima propoziție un numeral ordinal, apoi cîteva pronume nehotărîte. Textul conține numeroase complemente exprimate prin adverbe provenite din adjective.

Utilizarea corectă a paronimelor:

Pronunțarea literală a cuvintelor este un bun exercițiu pentru actori.

Prepoziția este o parte auxiliară de vorbire.

Violența în societate este un subiect ordinar al știrilor.

Prenumele lui era Răzvan.

Complimentele adevărate sunt un instrument al politiei.

Succesul medicinei se măsoară nu doar în bolile tratate, dar și în cele prevenite.

II. Proverbele:

Cine vorbește seamănă, cine ascultă culege; Limba oase n-are, dar oase sfârîmă; Limba oase n-are, dar unde-atinge doare; Lac de-ar fi, că broaște-s destule; Cui îi este trică de vrăbii să nu semene mălai; Capra care zbiară o măniincă lupul; Decât o săptămînă vrabie mai bine o zi șoim; Dacă ar crește mintea pe toate drumurile, ar paște-o și măgarii; Vizitiul prost batе calul bun; Plopul e destul de mare, dar pe dînsul poame n-are; Decât un car de frumusețe, mai bine un dram de minte.

III. Strofele sunt din poemul *De parcă te ascultă Eminescu* de Vasile Romanciuc:

*Asemeni ramului ce ține
Lumina fructului în pom,
Cuvîntu-i osul sfînt pe care
Trăiește sufletul în om.*

*Să-ți fie-ătât de drag cuvîntul,
Încât, atunci cînd îl rostești,
Să crezi că însuși Eminescu
Ascultă ce și cum vorbești.*

Volume de poezie ale poetului: *Genealogie; Citirea proverbelor; Din tată-n fiu; Ce am pe suflet; Note de provincial; Un timp fără nume; Îndoială de sine; Un ochi; Marele pustiu invizibil; Olimpul de plastic; Recitirea proverbelor; Purtătorul de cuvînt al tăcerii; Veșmintele de gală pentru marii pitici; Lasă un semn; Cuvîntul ne adaugă vedere.*

Cuvintele scrise cu caractere cursive în ultimul vers ne amintesc despre responsabilitatea față de conținutul (ce), dar și față de forma (cum) mesajului pe care îl transmitem. Trebuie să ne îngrijim să comunicăm consistent, profund, fără a uita și cum o facem, oferind armonie și echilibru limbajului nostru.

IV. Fericirea este o fetiță în rochie de mătase albă, încandescență... Se oprește pentru o clipă în constiința celui ce o dorește și, grăbită, face vînt din poalele-i lungi și pleacă în cuibul său, fericitul rămînînd nefericit. De aceea poate fericirea este mai mult o temă de conversație decât o realitate palpabilă.

Fericirea mea este alături de mine, pentru că i-am permis să intre fără a apăsa soneria. Ea depinde de lucrurile pe care le gîndesc, de prietenii pe care îi vizitez, de cărțile pe care le citesc și de toamna aceasta pe care o ador.

Felicia COJUHARI,
Liceul Teoretic L. Blaga, Chișinău

Rezultatele etapei I:

35 de puncte au acumulat: Ionela BEJENARU (8,10,10,7), Butești, Glodeni; Natalia POCIUMBAN (10,9,10,6), Cobani, Glodeni, Vlad GANUŞCEAC (8,10,8,9).

34 de puncte: Victor RUSU (8,10,7,9), Ciricău, Florești; Silvia ISTRATI (8,9,8,9), Văsieni, Ialoveni; Felicia COJUHARI (8,9,7,10), Chișinău.

32 de puncte: Ana-Maria COTOROBAI (10,8,9,5), Corjova, Criuleni.

31 de puncte: Dorina ABABII (6,9,7,9), Văsieni, Ialoveni; Marina GRAMA (6,10,6,9), Bădiceni, Soroca; Mădălina BURLAC (8,10,4,9), Cobani, Glodeni.

30 de puncte: Vădim BOLDESCU (8,10,8,4), Ciricău, Florești.

28 de puncte: Tamara BIVOL (7,10,7,4), Bardar, Ialoveni; Adriana ŠVET (8,10,1,9), Clocușna, Ocnița; Ana-Maria BRÎNZĂ (2,9,8,9), Văratic, Rîșcani; Elena PORUBIN (7,10,7,4), Holercani, Dubăsari.

27 de puncte: Alina PLESCO (2,10,6,9), Orhei; Elena GUȚU (6,10,7,4), Ciricău, Florești; Vera RACU (2,8,8,9) Holercani, Dubăsari; Silvia MUNTEANU (8,9,4,6), Susleni, Orhei; Maria JARDAN (8,9,4,6), Lozova, Strășeni; Daniela CERNEI (8,9,6,4), Liceul Teoretic M. Eminescu, Dubăsari.

26 de puncte: Cătălina MUNTEANU (2,9,6,9), Zăicanii, Rîșcani; Sabina TCACI (8,10,6,2), Clocușna, Ocnița.

25 de puncte: Victor BRÎNZĂ (2,10,4,9), Văratic, Rîșcani; Marinela LUPUȘOR (8,9,4,4), Cobani, Glodeni; Ionela BÎRDAN (6,9,6,4), Lozova, Strășeni; Sorina DRA-GOMIR (5,10,1,9), Colibași, Cahul.

24 de puncte: Livia MARIAȘ (8,10,4,2), Clocușna, Ocnița.

22 de puncte: Alina ISTRATI (2,10,4,6), Lozova, Strășeni; Mihaela DODI (6,10,4,2), Susleni, Orhei; Mihaela PATRAȘCO (2,10,6,4), Ciricău, Florești.

21 de puncte: Ana-Maria EREMIA (6,10,1,4), Colibași, Cahul.

20 de puncte: Daniela GORGOS (2,10,4,4), Susleni, Orhei; Alexandru BÎRSAN (2,10,4,4), Ecaterinovca, Cimișlia.

19 puncte: Ana OBRITENTCHII (2,10,4,3), Văratic, Rîșcani; Veronica ROȘCA (5,9,4,1), Roșca LUPAN (5,9,1,4), Colibași, Cahul; Lucia JALBĂ (6,8,4,1), Răzeni, Ialoveni.

17 puncte: Daniela RUSNAC (2,8,3,1), Clocușna, Ocnița; Elena IACONI (3,9,1,4), Olga FLOREA (5,9,1,2), Colibași, Cahul; Luminița GHERGHITĂ (2,8,3,4), Văratic, Rîșcani; Ecaterina HERTĂ (2,9,3,3), Bardar, Ialoveni.

16 puncte: Maria RUGINĂ (3,9,2,2), Văratic, Rîșcani; Laurențiu GOREACII (2,10,3,1), Clocușna, Ocnița.

15 puncte: Adriana MOISEI (1,9,2,3), Holercani, Dubăsari; Ana TUDOR (2,8,3,2), Văleni, Cahul; Romina HORNET (3,8,1,3), Colibași, Cahul.

Din lipsă de spațiu, publicăm doar numele participanților care au acumulat cel puțin cîte 15 puncte. La bilanțul general vom ține cont de punctajul tuturor participanților.

Rubrică sustinută de Andrei MUNTEANU, doctor în biologie, profesor universitar

SOL LUCET OMNIBUS

ETAPA a IV-a

1. Caracterizați succint octopozii, animalele nevertebrate, cefalopodele cu opt tentacule.

2. Care sunt adaptările principale ale plantelor din zonele aride? Exemplificăți.

3. Caracterizați pe scurt noțiunea de stepă. Care sunt zonele analoage de pe alte continente?

Așteptăm răspunsurile timp de 20 de zile de la apariția revistei. Succes.

Răspunsurile corecte la etapa I:

1. Majoritatea speciilor de păsări care cubăresc deschis pe sol, pe arbori și arbuști (nagîț, piciorong, ciocârlui, presuri, fise) au culoarea ouălor protecțioare, iar specile care cubăresc în scorbură, galeriei, cavități (pițigoi, muscari, ciocânlori, prigori, papagali etc.) au ouăle albe.

2. Viscul (*Viscum album*) este un arbust semiparazit, epifit care se fixează pe arborii-gazdă prin semințele lipicioase, din dejeștiile păsărilor, după ce fructul – bacă falsă albă este consumat. Mai frecvent apare pe ramuri de plop, salcie, stejar. În urma creșterii numărului de ramificații de vîsc copacul-gazdă se usucă. Este o plantă medicinală cu acțiune hipotensivă și cardiotonică.

3. Vîrtejul este un fenomen care are loc atât în mediul acvatic, cât și în atmosferă. Mișcarea turbulentă a apei conditionează schimbarea vitezei și direcției curentilor și duce la formarea vîrtejurilor. Vîntul puternic, care se rotește cu viteză în loc, face să zboare obiectele din jur.

Punctajul acumulat de participanți la etapa I:

30 de puncte (10,10,10) și acumulat – Ionela JARDAN, Lozova, Strășeni.

29 de puncte (10,10,9) – Ionela BÎRDAN, Lozova, Strășeni.

28 de puncte (8,10,10) – Dorina BOȘCĂNEANU, Irina GRIGORASCENCO, Inga DIMICENCO, Elena PORUBIN, Vera RACU, Elena ROȘCA, Felicia SIRBU, Maria STEPSCO, Holercani, Dubăsari; Mihaela STICEA, Cobani, Glodeni; Maria JARDAN (10,10,8), Ecaterina ISTRATI (10,10,8) Lozova Strășeni.

26 de puncte – Doina SAVCIUC (8,10,8), Alina ROTARI (6,10,10), Holercani, Dubăsari.

25 de puncte (6,10,9) – Mihaela DODI, Susleni, Orhei.

24 de puncte – Alexandrina ANDREEV (8,8,8), Holercani, Dubăsari; Dorina ABABII (10,4,10), Văsieni, Ialoveni; Daniela CERNEI (6,10,8), Liceul Teoretic M. Eminescu, Dubăsari; Liliana LEBADA (8,9,7), Cetireni, Ungheni; Maria RUGINĂ (4,10,10), Văratic, Rîșcani.

23 de puncte (6,8,9) – Ana TUDOR, Văleni, Cahul.

22 de puncte (6,6,10) – Diana BURINSCHI, Bilicenii Noi, Sîngerei.

20 de puncte (6,4,10) – Marinela LUPUȘOR, Cobani, Glodeni.

19 puncte (0,10,9) – Marina GRAMA, Bădiceni, Soroca.

18 puncte (6,4,8) – Angela ARAPU, Bardar, Ialoveni.

16 puncte (4,4,8) – Valeria ROMAN, Bardar, Ialoveni.

14 puncte – Luminița GHEORGHIȚĂ (4,10,0), Văratic, Rîșcani; Andrei COROTCOV (0,4,10), Bardar, Ialoveni; Daniela GORGOS (4,0,10), Susleni Orhei.

Dăm publicitatea doar numele participantilor care au acumulat minimum 14 puncte. La bilanțul general vom ține cont de punctajul tuturor participantilor.

VĂ PROVOC SĂ ÎNDRĂGÎTI ȘTIINȚA ȘI TEHNICA

DE VORBĂ CU PROFESORUL UNIVERSITAR IURIE SCUTARU

Născut la 29 ianuarie 1960, în Căpriana, Strășeni. Absolvent al Universității de Stat din Chișinău, Facultatea de Chimie. Doctor în chimie fizică (1985). Șef al Laboratorului Metode Fizice de Analiză (USM, 1985 -1992). Specialist în domeniul Metodelor Moderne de Cercetări, Cinetică și Cataliză, Chimia Vinului, Chimia Produselor Alimentare. Stagiile peste hotare (Rusia, Ucraina, Italia) la importante centre științifice. Profesor la Catedra de enologie (UTM). Colaborează cu Institutul de Microbiologie al AŞM, Institutul de Fiziologie a Plantelor, cu parteneri din străinătate. Autor a peste 60 de lucrări științifice, publicate în revistele de specialitate de peste hotare. Autor a mai multe brevete. Premiat cu bronz la Salonul Internațional de Inventică din Geneva (Elveția), cu argint la Salonul Internațional de Inventică din Iași. Coorganizator al cursei cicliste a unei echipe din localitatea Capriana (Italia) pînă la Căpriana (Republica Moldova).

— De circa 15 ani susțineți două rubrici pe paginile revistei NOI: *aventura cunoașterii și galeria Minervei*. Cum au luat naștere acestea?

— Am fost mereu pasionat de tehnică, de creațiile geniu-lui uman. Copil fiind, îmi săcăiem părintii cu banalele întrebări ce-i astă? Pentru ce-i? Cum funcționează? etc. Primeam răspunsuri, dar întrebări aveam mult mai multe. Au trecut ani și aceleași întrebări le auzeam deja de la fiica mea, Liliacă. Obișnuisem să-i povestesc o istorică despre un obiect, o inventie sau un fenomen în drum spre grădiniță. Astfel, enciclopedia ei orală se îmbogățea. Cînd dl redactor-șef mi-a propus să împărtășesc aceste istorioare și cititorilor revistei NOI, am acceptat.

— Primul text avea titlul *Dușmanii pe care ni-i creăm...* Credeți că noi singuri ne creăm dușmani?

— Adesea așa și este. O facem din mio pie, din neglijență. Uneori, din necunoaștere. Dar atunci cînd știm care vor fi consecințele și continuăm să insistăm, ne asemăună lui Pepelea. Nu noi ne otrăvim fintinile, apele, aerul și apoi ne plîngem de sănătate? Legătura dintre cauză și efect este cu mult mai scurtă decât ni se parea odată.

— De cîțiva ani, ați inaugurat și rubrica *ieri și azi*, care este "gustată", în special, de băieți.

— Cu multă căldură îmi amintesc cum am condus pentru prima dată un automobil. Era o Volga GAZ-21 a unchiului meu, aveam doar 11 ani. Ploua mărunt și era deja întuneric. Această sofajă în condiții extreme a dat craciun unui vis. M-am abonat la revista *Za rulom* (Volanul) – unică accesibilă atunci – pe care o citeam din scoarță în scoarță. În clasele superioare am avut ore de automobileism, care ne plăcea mult. A venit timpul să întorc datoria și să provoacă cititorii să îndrăgească tehnica.

— Care au fost cele mai tainice visuri din copilăria și adolescența Dvs.?

— Despre unul am spus mai sus. Acestea au fost diferite

Fotografie din arhiva personală

– la 2-3 ani visam să-mi pot citi singur toate cărțile și în mod ultimativ le ceream părinților să mă învețe a citi. Apoi visam să găsească "omuleții mici" care vorbeau și cîntau "în radio". Am primit-o. Tot pînă la școală, inspirat de povestirile tătei despre perioada de război și parașutisti care aterizau la marginea satului, visam să sar și eu cu parașuta, măcar dintr-un măr. Cînd părinții nu erau acasă, am rupt basmalele scumpe ale mamei de cei mai înalți copaci. Am încașat-o. Mult mai tîrziu am avut și o pregătire militară de parașutism. Apoi visam să mă văd pilot – o fractură și alte circumstanțe mi-au volatilitat visul.

— Care este cea mai importantă lecție pe care V-ai dat-o părinții?

— Este inutil să încerc să identific una deosebită, suficientă pentru formarea personalității. Acestea au fost multe, zi de zi, care, asemenea unor picături de apă dintr-un rîu ce rod pietrele și săpă albia, sculpteză individualitate, capte să supraviețuască în acest mediu și, totodată, să se impună. Însăși viața părinților mei, dedicată fără rezerve pedagogiei, copiilor și societății a fost cea mai valoroasă lecție.

— Ce ați apreciat cel mai mult la ei?

— Înalta responsabilitate față de copii și față de părinții, care aveau mari așteptări. Fidelitatea față de profesia vieții lor. Peste 80 de ani de vechime în muncă! Lumina în camera lor se stingea tîrziu – se pregăteau de lecții pentru a doua zi ca și prima dată. Instruirea și educația formau un amalgam veritabil. Uneori, unii părinți din sat mai așteptau un an pentru a-și da odrașele în clasa mamei.

— Ați citit mult în copilărie? Ce cărți V-au determinat formarea intelectuală?

— Da, majoritatea cărților din biblioteca scolii și din cea sătească. Apoi și biblioteca familiei era valoroasă. Eram abonați la o sumedenie de reviste interesante, inclusiv din Rusia. Pe primul loc era revista NOI (*Scînteia leninistă*), cu care colaboram regulat, ba chiar și la Tabăra de odihnă pentru copii Artek, am ajuns gratuit colaborării acesteia. Dar răsfoiam și revistele de specialitate ale părinților. Adoram cărțile ilustrate frumos. Pe unele și acum le mai răsfoiesc în vis.

— Dar ce cărți aveți în biblioteca Dvs. acum?

— Multă literatură științifică din toată lumea. Literatură privind tehnica și arta fotografiei, despre pictură, artă, filozofie, psihologie, despre personalități marcante din diverse domenii, istorie, inventică, encyclopedii și dicționare etc. Multă literatură artistică. Cu literatura bine-selectată pot deveni un autodidact sădeac și eu cred în această șansă. Le-o doresc îndeosebi copiilor. Aici statul, care se respectă, trebuie să intervină hotărînt să facă cărțile accesibile tuturor copiilor.

— Ce amintiri V-ai rămas de la bunici?

— Cele mai vibrante! Sint fericit sa-mi fi cunoscut toti bunicii. Bunicul meu după tată a fost mobilizat în Primul Război Mondial și îmi povestea mult despre luptele crîncene din Balcani, din Turcia europeană. Un alt bunic a dus povara celui de-al Doilea Război Mondial, ajungind pînă în Cehoslovacia la vest, apoi a fost transferat la răsărit, în Manciuria, pentru a lupta cu japonezii. Astfel, a ajuns pînă la Port Arthur. Bunică mea după mamă a crescut singură patru copii în acest timp. Era croitoreasa satului și a îmbrăcat multă lume. Dar ce covoare țesea! și nu era sărbătoare să nu coacă coșuri întregi de dulciuri, pe care le împărtea tuturor.

— Ce loc ocupă în inima Dvs. Căpriana, satul Dvs. de baștină?

— Unul cu totul aparte. Sint localități de unde, odată plecați, nu vor să mai revină. Căpriana este locul care te cheamă și prin poetele sale peisaje, codrii seculari, dar și prin istoria sa. Apoi școala, cu prima și dragă mea învățătoare – dna Maria Ciubotaru, cu mulți profesori minunati, mă prind asupra constatării că copiii din oraș nu văd cînd vin primăvara cîrdurile de cocori, cînd pleacă rîndunelele, cînd înfloresc primele flori, care păsări și cum cîntă, cum respiră ogoarele. La Căpriana eram parte componentă a acestor sărbători ale naturii, acolo se educa un alt simt al observației. Satul vine și cu o spiritualitate nemachiată și netrunchiată.

— Vă mai stăruie azi în memorie dangătul de clopot al Mănăstirii Căpriana, cea mai veche mănăstire din Moldova?

— Desigur! Deși pe atunci mănăstirea era închisă și clopotele nu se trăgeau, iar pe teritoriul ei se afla un sanatoriu pentru copiii bolnavi de tuberculoză, cîci se filmau uneori episoade pentru diferite filme de către studioul Moldova-Film – *Podurile, Marele război mic, Mihai Eminescu, Întîlnirea* (în care au avut un rol episodic și părintii mei – erau nănași de cununie ai eroilor principali), o scenă filmată în Biserică Adormirii Maicii Domnului) și a. E curios să le privești, fiindcă regăsești și minunate liveze ale Mănăstirii, și podgorile strămoșești. Dar vedeam și edificiile mănăstirești în distrugere. Chiar la intrare se află o lespe de marmură cu inscripția *Monument de arhitectură și istorie*. Ocrotit de stat. Cu ea se și ruina.

— Cum l-a atras chimia pe tînărul Iurie Scutaru? Ce a transformat-o într-o pasiune?

— Pe timpuri, în școli se desfășurau serate tematice pe discipline. Cele de chimie erau spectaculoase prin experiențele magice, realizate de elevii care studiau chimia. și mi-am dorit să devin unul dintre ei. Chimia mă captivase mult înainte de a o studia, răsfoind cărțile tatei. În clasa a VI-a am participat la olimpiada raională pentru clasa a VIII-a. Dintr-a VIII-a nu am mai cedat locul înțil la olimpiadele raionale și mă prezenta bine la cele republicane. Tatăl nu insistă să aleg chimia – el mă întriga cu cîte o carte nouă, vreo culegere de probleme etc.

— Cînd ați luat hotărîrea de a deveni profesor și cum a evoluat această hotărîre?

— A fost una firească. Am fost antrenat în cercetări încă din anul înîntii de facultate – aveam doar 16 ani. Apoi, cunoscînd mai multe, mi-am revizuit preferințele, alegînd dintre toate chimiiile – chimia fizică. Este ceea cea care studiază proprietățile, mecanismele transformării substanțelor în natură, în mediul ambiant, le poate “împlini” pentru a obține rezultatul dorit. Ea poate să explice de ce un obiect are o culoare sau alta, să chiar și să ofere indicii cum poate fi obținută o culoare dorită. După absolvirea facultății și urmat doctoranțura, susținerea tezei. Am rămas la facultate în calitate de șef al laboratorului de metode fizice de analiză, aveam și prelegeri, și ore de laborator. Au urmat colaborări cu mai multe laboratoare și instituții, și, în pofida situației economice precare din țară, aveam rezultate frumoase. După anii '90

am acceptat propunerea de a veni cu un curs nou la Catedra de enologie (chimie a vinului) a Universității Tehnice din Moldova. Am făcut-o inspirat, deoarece era o premieră.

— Ce înseamnă pentru Dvs. a fi profesor la Universitatea Tehnică?

— Această experiență mi-a oferit posibilitatea de a implementa cunoștințele mele într-un domeniu practic, convingînd studenții că doar o cunoaștere profundă a compoziției biochimice a strugurilor, a mustului, a vinului, a proceselor dictate de legități cunoscute ne permite să obținem produse de calitate înaltă. În vinuri sint identificate cîteva mii (!) de substanțe chimice, unele în cantități mari, altele-infime, dar care pot influența decisiv caracteristicile finale ale vinului. Este un domeniu extrem de interesant și promițător. Din păcate, studenții din Republica Moldova din domeniu pot doar visa la condițiile în care studiază semenii lor în Italia, Franța, Spania etc.

— Sînteti mulțumit de studenții actuali?

— *Tinerii de azi nu mai sunt așa de buni cum eram noi* – aceasta e o inscripție pe o placă de lut de vreo două mii de ani, descoperită în Grecia Antică. și am rezistat ca civilizație! Mereu au fost tineri, care determină progresul. Așa va fi și în continuare. Este regretabil cînd segmentul istoric, situația nu-i solicită din plin și rămîn talentele, bălăcindu-se în inactivitate.

— Știindu-Vă un tată exemplar, Vă rugăm să ne spuneți pe ce valori punete accentul în educarea copiilor?

— Pe dragoste, bunăvoieță, respect, înțelegere și convingere. Pe stimularea unor activități diverse, pe dezvoltarea multilaterală, pe autoinstruire. Viața este tot mai accelerată, căcă că cei șapte ani de-acasă este o sintagmă ce include un termen exagerat de mare. Dacă nu reușești în primii ani să modelezi unele calități ale personalității, ai putea întîrziu iremediabil.

— Omul de știință Iurie Scutaru este completat de omul de creație cu același nume. Pe lîngă talentul de publicist cu un stil original, atrăgător și captivant, știm că sînteti pasionat de fotografie și de desen. Care e secretul acestei polivalențe?

— Cred că o persoană integră are diverse pasiuni. Chiar dacă una este dominantă, și celelalte contribuie la “închegarea” personalității. și fotografia, și desenul, și literatura, și sportul m-au atrăs din școală, și tot timpul m-au ajutat să cunosc lumea mai complex, ele acoperind o ară importantă din activitatea omului modern. Sint convins că unele succese în viață fiecăruia pot fi datorate unor pasiuni, secundare la prima vedere. Chiar dacă ele nu au loc în agenda, lumea bogată, frumoasă, creată de ele, ne face mai buni, mai luminosi, mai fericiti.

— Sînteti vinat de către editori. Cînd ne veți surprinde cu un titlu de carte?

— Foarte mult sper să reușesc în 2014 și voi depune toate eforturile pentru a lichida restanțele. Viața uneori intervine cu corecții nu tocmai benefice, pe care nu ai decât să le accepti.

— Cum ar trebui să-si descopere un elev domeniul forte, pentru a face o alegere corectă a profesiei?

— Să încerce cele mai variate ocupații pentru a simți care îi este cea mai apropiată, să nu se lasă etichetat nefavorabil, să creadă în forțele proprii, să și le amplifice prin autoinstruire, disciplină, insistență, să deprindă mintea cu multiple activități de mic copil, să o solicite cît mai frecvent și să o perfecționeze. Toate acestea pot fi realizate cu plăcere, fără “schilodiri” spirituale și fizice. Apoi să-si identifice bine un țel și foarte inconsistent să-l realizeze zi de zi. Aduc atîtea exemple de sfidări ale etichetelor ctît în *aventura cunoașterii*, cît și în *galeria Minervei* anume pentru a-i ajuta pe prietenii noștri cititori să credă, să aspire, să reușească.

Pentru NOI – Iuliana SCHIRCĂ

2014, ianuarie NOI

Rubrică îngrijită de Ioan ALBU

SFÂNTA MUCENIȚĂ EUFRASIA, FECIOARĂ

(1 februarie)

Sf. Eufrasia din or. Nicomidia, în vremea împărăției lui Maximian (286-305), fiind de viață nobilă, frumoasă și evlavioasă, slujea lui Hristos ca o roabă credincioasă. În timpul prigoanei asupra creștinilor a fost prinsă de închinătorii la idoli și impusă să aducă jertfă dracilor. Ea refuză să facă aceasta și fu bătută cu cruzime. Eufrasia a suportat cu bărbătie toate bătăile.

După multe chinuri ea fu dată în mîinile unui barbar ca s-o necinstească. Barbarul a adus-o în casa sa.

Sfânta cu lacrimi neîncetă se rugă Preacuratalui său Mire, Domnului Hristos, că să o păzească neîntinată. În momentul cînd barbarul se pregătea să înfăptuiască gîndul spurcat, Eufrasia îl rugă să aștepte puțin, spunîndu-i că ea poate să-i dea o iarbă miraculoasă, care

îl va păzi de moarte astfel încît nici o armă nu-l va putea răpune. Eufrasia îl preîntîmpină că numai atunci cînd este primită din mîinile unei fecioare neîntinate, această iarbă poate avea puterea minunată.

Barbarul a acceptat acest tîrg pentru a primi firul fermecat de iarbă.

Venind în grădină, Eufrasia rupse prima buruiană ieșită în cale și i-o întinse barbarului. El întrebă: "Cum pot sătăcă este adevărat ceea ce-mi vorbești?". Atunci fecioara și-a pus buruiana la gît și-i spuse: "Ia sabia ascuțită și lovește în acest loc cît de tare poți și vei vedea că nu-mi vei pricinui nici un rău". Barbarul crezîu în cuvintele ei și, lovind-o cu multă putere, îi reteză sfîntul cap. Eufrasia căzu răpusă fără suflare, lăsîndu-ne un exemplu al prețului plătit pentru păstrarea fecioriei și ducîndu-se neatinsă de păcat la Mirele Hristos. Sfânta muceniță a preferat să moară decît să-i fie pîngărită fecioria.

CALENDAR CREȘTIN-ORTODOX FEBRUARIE

9 Duminica Vameșului și a Fariseului. Aducerea moaștelor Sf. Irh. Ioan Gură de Aur.

15 Întîmpinarea Domnului.

16 Duminica Fiului Risipitor. Sf. și Dreptul Simion și Sf. Proorociță Ana.

23 Duminica lăsatului sec de carne. Sf. Mcc. Haralambie, Profirie; Cuv. Prohor, Longhin; Sf. Mcț. Valentina.

Rubrică susținută de Daniela CODREANU

10 LA PURTARE ȘI ACASĂ

Fiul meu a înțeles la ci lui cinci ani că e frumos să spui bună ziua, te rog, să mulțumești și să te scuzi dacă gresiești în față cuiva. Toate acestea raportate la străini: educatori, profesori, colegi de grădiniță. Dar cînd e vorba să ne salute pe mine sau pe taică-sau, cîrnește din nas. Scuze își cere, că să nu ne supere, dar bună dimineață sau bună seara la ce bun, că doar eu sănătatea lui. Așa că buna creștere e încă în curs de dezvoltare.

Comportamentul civilizat face parte din eticheta comunicării cu cei din jur, inclusiv cu membrii tăi de familie. Acasă avem parte de dragoste și căldură sufletească și, deseori, gresim vrînd să ne relaxăm, să lăsăm convențiile pe care le respectăm față de cei străini. Dimpotrivă, spațiul căminului familial ne obligă să nu-i neglijăm pe cei dragi. Ajuns acasă, nu lăsa la ușă respectul, considerația și sinceritatea, principii care stau la baza etichetei.

De acasă începe educația. Fii bun și zîmbește dispre-dimineată surorii sau fratelui tău. Întreabă-ți părinții dacă se simt bine. Nu răspunde obraznic bunicilor. Sfaturile lor îți vor prinde bine, chiar dacă bunica te săcuse să îți minte să iei fularul. Tot ea va avea grijă să-ți aducă cearul de cătină atunci cînd vei prinde vreo viroză. Nu-ți băga nasul în jurnalul surorii tale,orică de tentat ai fi. Umorul deocheat sau jignitor nu își are loc nici în familie, chiar dacă crezi că ești de-al casei.

Nu aștepta să fii poftit de către părinți în repetate rînduri să-ți pregătești temele, să faci ordine în camera ta sau în colivia papagalului. Oare tatăl tău se va simți confortabil în propria casă dacă, după serviciu, va fi nevoie să asculte hard rock-ul pe care tu îl săvurezi? Ia în calcul și preferințele lor. Dacă părinții îți trec cu vedere capricile și nu ești notat nesatisfăcător la purtare, nu profita. Dă-le o mîndă de ajutor atunci cînd au nevoie. Stabilirea unor sarcini în mod echitabil pentru toți membrii familiei tale va da rezultate bune. Nu veți căuta astfel vinovatul pentru cutare sau cutare lucru.

O altă regulă care funcționează perfect într-o familie armonioasă este participarea tuturor în luarea deciziilor majore, aşadar, opinia fiecăruia contează. Evită să discuți cu străinii problemele private din familia ta.

Vecinii sunt oamenii cu care vrei nu vrei te vezi de cîteva ori în zi. Așa că nu-i deranjează în timpul orelor de odihnă, programează-ți orele de pian, așa încît să nu îți se bată în pereți. Scuturatul cuverturilor peste rufulle curate puse la uscat de vecini este un gest obraznic. Blocatul liftului la un anumit etaj pentru a te amuza, poate supără pe cineva. Ai grijă!

Și nu uita, dragă cititorule, vorbele înțelepte ale lui Confucius: *Natura ne aseamănă. Educația ne deosebește*. Respectând familia în care crești, acceptînd valorile morale și spirituale care sălășluișesc în casa ta, ajungi să-ți iubești mama și tata.

Ilustrație: Alexandru DIMITROV

mama se apleca să o cijute pe femeie să ardune mîncarea risipită, am luat-o la goană.

Fugeam pe stradă, strecându-mă printre oameni, fără să mă uit înapoi, unde mama striga ascuțit:

— Meimei! Meimeii!

Am lăsat-o pe o alee, pe lîngă magazine cu perdelele trase, unde negustorii își spălau funiginea de pe ghemurile de la vitrină. Am cotit pe o altă aleă întunecată, apoi pe o altă stradă, o altă alee. Am alergat pînă nu am mai putut și mi-am dat seama că nu am unde să mă duc, că nu aveam de ce să fug. Aleile nu aveau căi de salvare.

Răsuflarea îmi era ca un fum înjetor. Era frig. M-am așezat pe un butoi de plastic întors cu fundul în sus, lîngă un morman de cutii goale, mi-am prins bărbia în palme și am început să gîndesc intens. Mi-o imaginam pe mama, mai înțiu mergind după mine când pe o stradă, când pe alta, renunțind apoi și ducindu-se acasă să că mă căștepe. După două ore, mi-am ridicat cu picioarele amorteite și am lăsat-o înainte spre casă.

Poalele erau liniste și iuteam sărăcănd pe nostru cum străluceau în noapte că ochii unui tigru. Am urcat cele șaisprezece trepte pînă la usă în virful picioarelor că să nu mă crudă. Am apăsat pe clanță; usă era închisă. Am auzit zgomotul unui scaun, apoi pasii repezi, apoi cheia răsunându-se în broască – Clic! Clic! – apoi usă se deschise.

— Era și timpul să apară accasă, îmi spuse Vincent. Ai incurcat-o, să știi.

Se întoarse la masă. Pe un platou erau rămășițele unui pește mare, al căruia cap cărnoș era înălțat de oase, înofind împotriva curentului fără nici o sansă de scăpare. Stăteam în picioare în aşteptarea pedepsei, cînd mama rostî cu o voce uscată:

M-am dus în camera mea, am închis ușa și m-am așezat pe pat. În cameră era întuneric, pe tavă erau umbre de la luminile oprinse pentru cină, în celelalte apartamente din vecinătate.

În început vedeam o tablă de sah cu șah și patru de pătrate negre și albe. În față mea era adversara, două crăpături negre și minioase. Avea un zîmbet triumfator.

— Vînt cel mai puternic nu poate fi văzut, îmi spuse.

Omului ei negri încintau pe câmpul de luptă, încintind încet spre fiecare nivel următor, că o singură ființă. Pießele mele albe tipau pe măsură ce alergau fără noință și cădeau de pe tablă una cîte una. Pe măsură ce soldații ei se apropiau de marginea mea, am simtit cum devin tot mai usoară. M-am ridicat în aer și am zburat afară pe fereastră. Sus, tot mai sus, deasupra aleii, deasupra acoperișurilor de tiglă, de unde vințul mă prinse și mă ridică spre cerul cel negru, pînă cînd totul dispără de sub mine și am rămas singură.

Am închis ochii și am chibzuin la următoarea mișcare.

Fratele meu mai mare, Vincent, a fost cel care a primit de fapt jocul de sah. Ne duse serăm la petrecerea anuală de Crăciun, care se tineea la Prima Biserică Baptistă Chineză, aflată la capătul aleii noastre. Doamnele misiuneare făcuseră un sac de moș din cadourile donate de membrii unei alte biserici. Niți unul dintre daruri nu era pentru cineva anume. Eru saci separati pentru băieți și fetite de vîrstă diferite.

Unul dintre enoriașii chinezi se

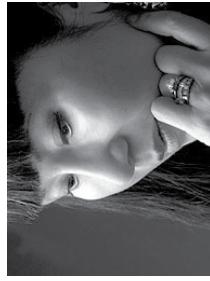
îmbrăccase într-un costum de Moș

Crăciun cu o barbă de hîrtie pe care

lipise ghemotoace de vîță. Cred că

singurii copii care credeau că este de-adesea erau prea mici ca

Amy TAN

Una dintre cele mai în vogă autoare americane contemporane, Amy Tan s-a născut în 1952, în Oakland, California. Părintii ei imigraseră din China în urma Războiului Civil. Studiaza limba engleză și lingvistica la San Jose State University. Debuta în 1989, cu proza scurtă în reviste bine cotate, precum *FM* și *Seventeen*. În 1987, după o călătorie în China, începe să scrie romanul *Clubul Norocoaselor* (Polirom, 2005), publicat mai întîi în foileton în *Ladies' Home Journal*, *Atlantic Monthly* și *San Francisco Focus*. Apărut în 1989, *Clubul Norocoaselor* a rămas nouă luni pe lista de bestselleruri a prestigiosului *New York Times* și a fost tradus în peste douăzeci și cinci de limbi. Romanul a fost nominalizat la *National Book Award* și *National Book Critics Circle Award* și a fost distins cu *Bay Area Book Reviewers Award for Fiction* și *Commonwealth Club Gold Award*. Romanul *Sotia Zeului Bucătariei* (1991; Polirom, 2007), *Celă o sută de simțuri secrete* (1998; Polirom, 2006) și *Flică tămăduitorului de oase* (2001; Polirom, 2005) ii consolidează poziția în fruntea listelor de bestselleruri. Amy Tan este, de asemenea, solista formației Rock Bottom Remainders, din care mai fac parte și alți scriitori célébri, precum Stephen King și Dave Barry, și care susține concerte în scopuri caritabile.

REGULA JOCULUI

(fragment)

să știe că Moș Crăciun nu era chinez. Cînd mi-a venit rîndul, Moșul m-a întrebat căjă anii am. Am crezut că-i o întrebare îngelătoare: aveam săptă amii după calendarul chinezesc. și opt după calendarul lui Iosif. Am răspuns că m-am născut pe 17 martie, 1951. Astă a părut că-i multumeste. După care m-a întrebat în mod solemn dacă am fost o fetiță foarte, foarte cuminte anul acela, dacă cred în Iisus Hristos și dacă ascult de mama și de tată. Știam că era singurul răspuns la toate acestea. Am încreuțit tot atât de solemn ca și el.

Pentru că îi urmărisem pe ceilalți

copii cum își desfăcea cadourile,

știam deja că darurile mări nu erau și
cele mai frumoase. O fetiță de seamă
mea se alesese cu o carte mare, de
colorat cu personaje biblice, pe cind
o altă mări puțin lacomă, care alesese
o cutie mai mică, primise un flacon cu
lavandă. Sunetul cutiei era, de ase-
menea, important. Un băiat de zece
ani alesese o cutie care zângănișe-
cind o scuturase. Era un glob pămî-
tesc subțire cu o fână prin care să
bagi bani. Crezuse pesemne că era
plin cu monede, deoarece atunci
cind a văzut că erau doar zece pen-
ny, pe față i s-a căută dezamăgirea crăită
de mare, încât mică-sa i-a tras una
peste creafă și l-a scos din sală ce-
rând scuze asistenței pentru lipsa de
maniere a fiului ei, care nu putuse să
aprecieze un cadou atât de fin.

Cind mi-am băgat minile în sac,
am pipăit repede cadourile rămăse,
cîntărindu-le și imaginându-mi con-
tinutul lor. Am cîles unul greu și com-
pact, învelit în fojă de staniol cu o
fundă roșie de satin. Era un pașchet
cu o duzină de Life Savers și mică
petrecut restul timpului aranjînd și
rearranjînd tuburile de bomboane în or-
dinea preferințelor. Fratele meu Win-
ston a ales tot atât de înțelept. Cadoul
lui se dovedea a fi o cutie cu piese de
plastic disparate; instrucțiunile de
pe capac spuneau că, asamblate
corect, devineau replica autentică
în miniatură a unui submarin din al-
doilea război mondial.

Vincent primise jocul de șah, ca-
dou descul de măști pentru a petrecere
de Crăciun la biserică, doar că era
evident uzat și, după cum am des-
cooperit mai tîrziu, îi lipseau un pion
negru și colul alb. Mama multumi cu
grătie necunoscutului binefăcător,
spunând:

— Prea bun. Prea scump.

Lă care o doamnă bătrînă cu un
păr des și alb se înclina spre familie
noastră și șopti și uierat:

— Sărbători ferice.

Cind am ajuns acasă, mama i-a
spus lui Vincent să înruncă șahul.
— Era nu vrea el. Noi nu vrea el,
spuse înțorând capul încăpătănată,
cu un zîmbet subțire, plin de mîn-
cărie.

Frații mei o făcură însă pe surzii.
Deja cliniasiște pielea de șah și ci-
teau din regulamentul de joc cu pagi-
nilă uzate.

In săptămîna Crăciunului i-am
urmărit pe Vincent și pe Winston cum
jucau. Tabla de șah parea să conțină
secrete complicate care așteptau să
fie dezlegate. Pielele de șah erau mai
puternice decât ierburile magice ale
bătrînului Li, care vineau blăsteme
ancestrale. Iar fețele fraților mei erau
atât de serioase, încât erau siguri că
în joc era ceva mai grozav decât evi-
tarea ușii comercianților de la locul
hui Hong Xing.

— S-i eu vreau! S-i eu vreau! năru-
gam între două jocuri cind unul din
frații sau celălalt se lăsa pe spate cu
un ofertă adincă de usurare victorioasă,
celălalt supărăt, incapabil să-și as-
cundă dezamăgirea.

La început Vincent nu a vrut să
mă lasă să joc, dar cind mi-am oferit
tuburile de Life Savers în locul naștu-
rilor care țineau locul pieselor lipsă, a
lăsat-o mai moale. El a ales aromele:
zmeură pentru pionul negru și mentă
pentru colul alb. Cîstigătorul putea
mîncă pe amîndouă.

In timp ce mama împărtăia făină
prin care tăvălea apoi mici cercuri de
aluat pentru găluștele fierte în aburi
concesii pentru or-mi permite să exer-
sez. Odată m-am plins că dormitorul
pe care îl împărtăeam cu frații mei era
atât de gălăgios, încât nu puteam să
gîndesc. Imediat Vincent și Winston
au fost culcați într-un pat în camera
de zi din fotă. Am zis că nu pot să ter-
min orezul; cupol meu nu funcționa
cum trebuie cind stomacul mi-era
prea plin. Am plecat de la masă cu
fărfură pe jumătate goală și nimemi

masă, aşa cum îmi arătașe înima
să pozez pentru presă, îmi frecom
pantofi de piele înainte și încopoi
să o însoțesc pe mama la pictor în
simbetele în care nu aveam turmeu.
Mama mergea mîndră cu mine,
înțind în multe magazine din care
aleasă deasupra tablei, ca și cum nu
îmi sugeam buzele, răsucream piesa
cu un zîmbet subțire, plin de mîn-
cărie.

— Aceasta fiica mea, Waverly
magazin, i-am zis cu o voce scăzută:
“Nu mă mai duceam să joc în aleea
poziție de amintire, cu un zîmbet
triumfator pe care i-l aruncam adver-
sarului meu pe măsură.”

Nu mă mai duceam să joc în aleea
de pe Waverly Palace. Nu mai vizu-
tam locul de jocă unde se adunau
bătrînii și porumbei. Mă duceam la
școală, apoi direct acasă că să învăț
noi taine șănșite, avanțate bine ca-
muflate, noi scheme de evadare.

Dar mă concentrăram tot mai greu
acasă. Mama își luase obiceiul să
stea lîngă mine cînd îmi întocmeam
planurile de joc. Cred că se consi-
deră aliatul meu protector. Buzele
îi rămineau lipite, dar după fiecare
mutare pe care o faceam un “Hm-
mm” îi scăpa pe nas.

— Mamă, nu pot să mă concen-
trez cînd stai așa lîngă mine, i-am
spus într-o zi.

S-a retras în bucătărie și a tot trîn-
tit crățile și tigăile. Cînd larma să
oprit, am văzut-o cu coada ochiului
cum sătăea în ușă.

— Hmm!

Doar că de data astă sunetul a
venit din adîncul gîljejului.

Părintii mei au făcut o grămadă de
concesii pentru or-mi permit să exer-
sez. Odată m-am plins că dormitorul

Nu mai avea cuvinte pentru mine,
doar o tacere trătoasă.

Am simțit vîntul vîñindu-mi pe lîngă
urechile înroșite. Mi-am smuls mî-
na din mîna nume și am lăsat-o la
goană ciocnindu-mă de o femeie în
vîrstă. Plasa ei cu cumpărături se îm-
prăște pe jos.

— Ai-ai! Fătă proastă! strigau
mama și femeia în vîrstă.
Porociale și cutii de conserve se
rostogoleau pe trotuar, în timp ce

— Sătătătăciu liniște arbitrii. Vîntul suflă tot mai tare.

— Aruncă-i nisip din răsărit că să-i abțui oamenia. Călul înaintă gata de sacrificiu. Vîntul și-a spălat vasele, tare.

— Lovește, lovește, lovește. Nu vede. Este orb acum. Fără să se rească de vînt ca să-l poți doborâ mai ușor.

— Săh, am anunțat, pe cînd vîntul rîdea în hohote.

Din vîntul năprasnic n-ai mai rămas decât niște mici șaderi, propria mea răsuflare.

Mama și-a șezuat primul meu trofeu îngrijă un joc nou de sah din plastic, pe care societatea Tao din vecinătate mi-l săfăcuse cadou. Pe cînd ștergea de praf fiecare piesă, a zis:

— Date vîitoare cîștigă mai multe, pierzi, om zis. Uneori trebuie să pierzi ca să-ți dai încantie.

— Mai bun să pierzi mai puțin, dacă vezi că ai nevoie.

La turneul următor am cîștigat din nou, dar mama și-a fost cea cu figura triunfătoare.

— Pierdut opt piese acum. Data trecută pierdut unsprezece. Ce tj-am spus? Mai bun să pierzi puține!

Eram iritată, dar nu puteam să zic nimic.

Am lăsat parte la tot mai multe turnee, fiecare dintre ele tot mai departe de casă. Am cîștigat toate jocurile din toate diviziile. Brățăria chinezescă de sub noi și expus colecția mea crescîndă de trofee în vitrina proprie, printre prăjiturile acoperite de praf care nu erau niciodată luate de acolo. În ziua următoare unei victorii într-un important turneu regional, vitrina fu împodobită cu o prăjitură proaspătă, cu glazură albă pe care era scrisă cu litere roșii "Felicitări Waverly Yong, Campionă la sah din Chinatown". Curiind după aceea, o florărie, un

gravură de piatră funerară și un scion de pompe funebre s-au oferit să mă sponsorizeze în turneele naționale. Din acest moment mama și hotărît că nu mai era nevoie să spăl vasele, Winston și Vincent urmău să-mi facă și înîndul meu.

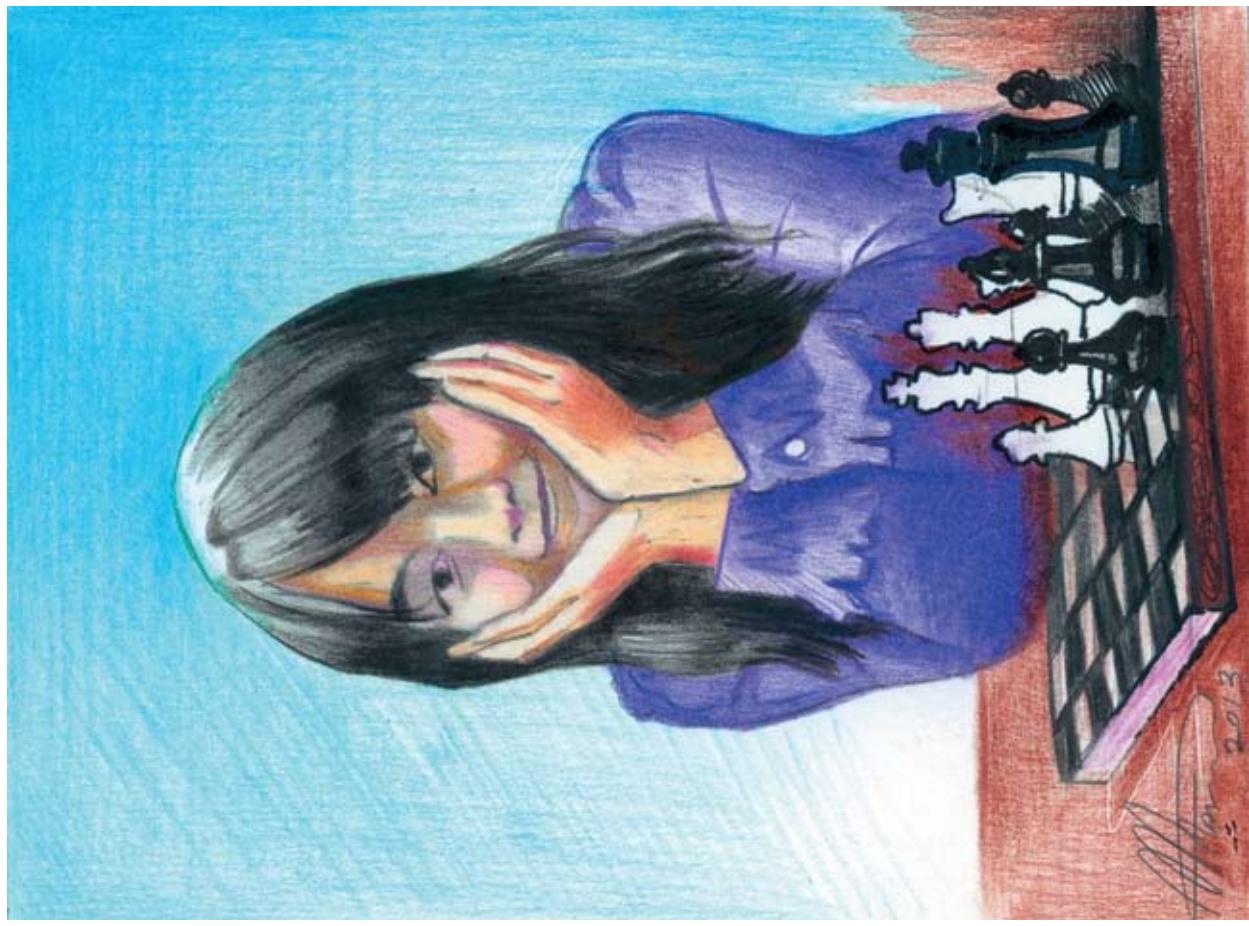
— Da' de ce ea să se joace și noi să facem totă treaba? se plingea Vincent.

— Este reguli noi americane, spunea mama. Meimejocăcă, stoarce creierii ca să cîștige la sah. Tu te joci, valorează că un prosop stors.

La nouă ani erau campioni națională la sah. Eram încă la o distanță de 429 de puncte de titlu de mare maestru, dar erau intens mediatizati drept mareea speranță a Americii, copilul-minune sau o fată pe care să pariezi. Mi-am publicat fotografia în revista Life, călături de o replică de-a lui Bobby Fischer: "Nu va exista o femeie mare maestră". Comentariul spunea: "E rîndul tău Bobby".

În ziua în care m-am fotografiat pentru revistă, aveam codite implete cu grija și prinse cu agrofie monitate cu strasuri. Jucam în amfiteatrul mare al unui liceu, care răsună de cîndva în cîndva. Într-o pauză, am săzisit la un bărbat american, cam de același vîrstă cu Lao Po, adică de vreo cincizeci de ani. Îmi amintesc cum fruntea lui arăda că părăea că plinge la fiecare mutare și mea. Purta un costum închis, urât mirisitor. Unul din trei buzunare era burdusit cu o botișă mare albă cu care își stergea palma înainte de a întinde mâna cu o mișcare largă spre piesă pe care o aleșese.

În rochia mea scorbîță roz cu alb, cu guler ospru de dantelă, una din cele două pe care mama le făcuse pentru aceste ocaziile speciale, îmi făneam mîinile împreunate delicat sub bărbie, cu cottele sprijinite de

M-am îndrăgostit de secretele pe care le-am descoperit...

Ilustrație: Adrian MORARU

prizonieri bărbătă doar dacă se miscă oblic, doar la început pot să muști în față și să ieși alt pion.

— De ce? am întrebăt în timp ce-mi mutam pionul. De ce nu se pot misca mai mulți pași?

— Pentru că sunt pioni, mi-a răspuns.

— Da' de ce merg oblic ca să ia bărbătă prizonieri? De ce nu și femei și copii?

— Da' de ce e cerul albastru? De ce trebuie mereu să pui întrebări prostătă? întrebă Vincent. Astăzi jocul. Astăzi săn regule. Nu le-am inventat eu. Uite. Aici în carte. A împuns una dintre pagini cu pionul din mină lui. Pion. PI-O-N. Pion. N-ai decât să citești și tu.

Mama își scutură fâna de pe mîni. — Dă-mi să văd carte, a spus ea calm.

A răstoit repeđe paginile, fără să citească simbolurile străine englezesti, părind că vrea să dea impresia că nu caută nimic în mod deosebit.

— Astăzi reguli americane, a tras ea în sfîrșit concluzia. Totdeuna cînd oamenii vin din lări străine, trebuie cunoaște reguli. Tu nu știi, spune judecătorul, nu bun, tu mergi înapoi. Ei nu spun la tine de ce, ca să poți să dai înainte. Ei spun, nu știi de ce, afă singur. Da' ei știu prea bine de ce. Mai bine ascultă și afă singură de ce, a spus întorcîndu-și capul cu un zîmbet satisfăcut.

Am aflat mai tîrziu despre toate de ce-urile. Am citit regulile și am căutat cuvintele complicate în dicționar. Am împrumutat cărți de la biblioteca chinezescă. Am studiat fiecare piesă de sah, încercînd să absorb totă puterea pe care o conținea.

Am învățat despre miscările de deschidere și de ce este important să controlezi centrul încă de la început;

căci mai scurtă distanță dintre două puncte este chiar prin mijloc. Am învățat despre jocul de mijloc și am aflat de ce tacticile celor doi adversari sunt precum ideile contradictori: cel care joacă mai bine are planurile mai limitate atât pentru atac, cât și pentru evitare a capcanelor. Am aflat de ce este esențial că la finalul jocului să ai imaginea, o înțelegere matematică a tuturor mutărilor posibile și răbdare; orice slăbiciune și orice avanță sănătătorească capcanelor. Am descoperit că pe parcursul întregului joc ai nevoie de puteri invizibile și ai nevoie să vezi finalul jocului încă înainte de a-l începe.

Am aflat, de asemenea, de ce nu trebuie să le explic niciodată "de cenușă" celorlăți. Un pic de cunoaștere finită pentru sine este un mare avantaj, de pus deosept pentru viitor. Astăzi este puterea săhului. Un joc de secrete pe care să le păstrezi și să nu le spui niciodată.

M-am îndrăgostit de secretele pe care le-am descoperit în interiorul celor șaizece și patru de pătrate de tablă de sah și am prins-o în ace la căpătîni patului meu, urmărind pe ea noaptea ore întregi bătălii imagineare. Curiind nu am mai pierdut nici un joc sau vreun tub de Lite Savers, dar mi-am pierdut adversarii. Winston și Vincent s-au hotărât că e mult mai interesant să băta străzile după scoadă, cu pălăriile lor de cowboy. Într-o după-omiază rece de primăvară, Pe cînd veneam de la școală, am luat-o prin locul de joacă să te copătă aleii noastre. Am văzut să le găsești tot tu după ce a trebuit să le ceri scuze tuturor din jur. Prin lăsările verii Lato Po mă învățăse tot ce știa, iar eu devinsem o jucătoare de sah mai bună.

Un mic grup de weekend, alcătuit din chinezii și turisti, se aduna să privească cum jucam și învingem pe toți adversarii unul cîte unul. Mama se călătura și ea grupului la

cutie de carton legată cu elastic. Am ales, de asemenea, cu grija două tablouri de Lite Savers. M-am întors în parc și m-am apropiat de unul dintre cei care urmăreau partida.

— Vrei să jucăm? l-am întrebăt. Făța se lungi și mirare și se în-

cruntă spre cutia de sub brațul meu. — Surioară, e cam mult de cînd nu mă mai joc cu păpușile, mi-a spus zîmbindu-mi binevoitor.

Am pus repeđe cutia jos pe bancă și el și mi-am etalat replică.

Lao Po, cum mi-a îngăduit să-i spun, să dovediu că fi un jucător mult mai bun decât frății mei au pierdut multe jocuri și multe tuburi de Lite Savers. Dar de-a lungul săptămînilor și o dată cu împuñinarea bomboanelor, am pus deosept noi secrete. Lao Po mi-a dat denumirea. Dubbul atac de pe malul de est și de vest. Aruncarea cu pietre în omul care se înecă. Neașteptata adunare a clanului. Surpriză din partea sătmăreieei adormite. Precaumul servitor care ucide regele. Nisip în ochii atacatorilor. Un dublu omor fără vârsare de sânge.

Urmăru apoi problemele delicate ale etichetei șaieste. Să ții piesele captureate în rînduri ordonate ca pe niște prizonieri bine îngrijiti. Nicio dată să nu amunți cu fală "sah", dacă nu vrei ca o sabie nevăzută să-ți taie gâtul. Niciodată să nu arunci piesele de sah în nisip după ce ai pierdut o partida, deoarece va trebui să le găsești tot tu după ce a trebuit să le ceri scuze tuturor din jur. Prin lăsările verii Lato Po mă învățăse tot ce știa, iar eu devinsem o jucătoare de sah mai bună.

— Pentru noroc, mi-a șopit și mi-a strecut-o în buzunarul de la rochie.

M-am întors spre adversarul meu, un băiat de cincisprezece ani, din Oakland. M-a privit strîmbind din nas.

Cînd am început să joc, băiatul dispără, culorile din cameră se extindă, iar în față mea nu mai erau decât piesele mele albe, fată în fată cu piesele lui negre de partea cecală. Un vînt usor începu să-mi adie pe la urechi, îmi șopitea taine pe care doar eu puteam să le aud.

— Loveste din sud, murmură el. Vin-tul nu lasă urme.

Vedeam limpede ce cale aveam de urmat și cum să evit capcanele, în sală era rumoare.

aceste jocuri demonstrative în aer liber. Se șasează înălțări pe bancă, punându-le admiratorilor meii cu umilință proprie chinezilor:

— E noroc.

Un bărbat care mă urmărise cum iau parte la turneele locale de sah. Mama î-a zîmbit cu grătie, răspunsă nu însemna nimic. Doream cu ardore să merg, dar mi-am făut să joc printre străini. Așa că pe cînd ne întorceam acasă, știam spus cu o voce timidă că nu doream să joc în turneu local. Sigur că aveau reguli americane. Dacă aș fi pierdut, mi-aș fi făcut familia de rușine.

In primul rînd pe cînd astăzi care nu însemna nimic. Doream cu ardore să merg, dar mi-am făut să joc printre străini. Așa că pe cînd să-nu vină înălțul. Am tot dat din picioare ca să le dezlipesc de pe metroul rece al scaunului pliant. Cînd am fost strigată, am sărit ca arsă. Mama a desfăcut ceva în poală. Era zhangul ei, o bucată mică de jad roșu care păstra lumina soarelui.

— Rusine să cazi cînd nimeni nu te împinge, îmi spuse mama.

In primul rînd pe cînd astăzi care nu însemna nimic. Doream cu ardore să merg, dar mi-am făut să joc printre străini. Așa că pe cînd să-nu vină înălțul. Am tot dat din picioare ca să le dezlipesc de pe metroul rece al scaunului pliant. Cînd am fost strigată, am sărit ca arsă. Mama a desfăcut ceva în poală. Era zhangul ei, o bucată mică de jad roșu care păstra lumina soarelui.

Rubrică susținută de Adrian DOLGHI, doctor în istorie

HISTORIA EST MAGISTRA VITAE

ETAPA a IV-a

1. Demonstrează relația de interdependență dintre politica internă promovată de Alexandru Ioan Cuza și modernizarea societății românești.

2. Apreciază prin trei argumente rolul istoric al personalității lui Abraham Lincoln.

3. Recunoaște monumentul din imaginea alăturată.

Așteptăm răspunsurile timp de 20 de zile de la apariția revistei. Succes.

Răspunsuri corecte la etapa I

1. Cauze: 1) Participarea României la Primul Război Mondial oferea posibilitatea de a participa la reglementarea postbelică și oferea șansa realizării dezideratului național – întregirea națională; 2) Preșunile marilor puteri, exercitatate atât de statele membre ale Antantei, cât și ale Triplei Alianțe, nu îi permiteau României să-și păstreze neutralitatea, înaintarea condiției de către Antanta – "acum ori niciodată" – determinând-o să se implice.

Consecințe: 1) În urma destrămării Imperiului Austro-Ungar și a revoluției bolșevice din Rusia, a devenit posibilă Unirea Basarabiei, Bucovinei și Transilvaniei cu România; 2) În pofida gravelor pierderi umane și materiale suportate, participarea la război împotriva agresorilor a servit drept temei pentru recunoașterea internațională a Marii Uniri, prin Tratatul de la Paris (1920).

2. A fost conducător al Atenei între 443 și 429 î.Hr., a inițiat numeroase reforme democratice, care au transformat orașul într-un centru politic, cultural și artistic al lumii grecești.

În timpul lui Pericle au fost edificate remarcabile opere de arhitectură: Partenonul, Noul Erechteion etc., mare protector al științelor și artelor, pentru strălucirea intelectuală pe care a dat-o Greciei, secolul în care a trăit (secolul V î.Hr.) a fost supranumit "Secolul lui Pericle".

abonament

NOI – REVISTA COPILĂRIEI ȘI ADOLESCENȚEI TALE

Dragă prietene,

Te poti abona pentru următoarele 11 luni ale anului 2014.

Fiecare dintre colegii tăi merită un abonament la revista NOI. Îndeamnă-i să se aboneze!

Ar fi bine ca în fiecare clasă să fie cel puțin un abonament la revista NOI.

Abonându-te la NOI, te asiguri cu un adevărat ghid pe tărîmul creației și al autorealizării. Poți miza pe echipa redațională, pe specialiștii asociați și pe toți cititorii care sunt gata să te asculte, să te înțeleagă și să-ți dea un sfat.

Colaborarea noastră este una deschisă — în paginile revistei puteți găsi: literatură și spiritualitate, ecologie și investigații tehnice, profesii, soluții psihologice, teatru, muzică și cinema, sport și curiozități... NOI este revista care poate vorbi simplu despre lucruri complicate. Citește număr cu număr și viața ta va deveni mai frumoasă și mai interesantă.

Revista NOI apare lunar, inclusiv în vacanța mare, fără numere comasate.

Pretul unui abonament pentru 11 luni este de 165 de lei.

Indicele PM 31239.

Abonamentul la revista NOI poate fi perfectat la orice oficiu poștal.

RUGĂCIUNE LA IEȘIREA DIN CLASĂ

Toți cu inima curată./ Tie, Doamne-Ți, mulțumim./ Tu, cu harul Tău, Preasfinte,/ Ne-ajuți oameni buni să fim,/ De greșeli să ne ferim./ Țara noastră s-o iubim./ Tie, fii iubiți să-Ți fim./ Tie, Doamne-Ți, mulțumim.

Mărire Tatălui și Fiului, și Sfântului Duh, și acum și pururea și în vecii vecilor. *Amin.*

Emilia PLUGARU

S-A CERTAT IARNA CU GERUL

S-a certat iarna cu gerul
și-acum iat-o singurea.
Nu mai vrea să ducă gerul
Ciurul ei cu fulgi de nea.

Cerne iarna peste glie
Fulgi mășcați, dar ce folos?
Dacă nu-i îngheță gerul,
Fulgii se topesc pe jos.

Ce mai iarnă, asta-i iarnă?
Nici zăpadă, nici ghețuș.
Ninge-așa de parcă plouă.
Cum să ieși la săniuș?

Vine iarna și se roagă:
— Gerule, sănătatea,
Hai să mergem, fără tine
Nu sănătate-adevărată!

UN GRĂUNTE DE NISIP

*P*entru a determina puișorii să părăsească cibul și să se lanseze în gol, părinții-vulturii le scot afară culcușul confortabil făcut, de obicei, din lină, mușchi și frunze sau alt fel de material moale. Aceștia sănătăți pe bețele uscate mult mai incoide sau li se pun în aceste cuiburi crengute spinoase, făcindu-i astfel dormici de a părăsi locul de trai, zburând.

Vulturii au vederea de trei ori mai bună ca a omului, putînd sări prada chiar și de la doi kilometri distanță, din înalțul cerului. Pot zbura 300 de kilometri fără oprire, cu viteze care ajung și la 180 de kilometri pe oră (aproape cât a unei mașini de Formula 1) atunci când coboară aproape vertical pentru a înălța pești din apă.

*O*nouă invenție accidentală. La vîrsta de numai 16 ani, Adams l-a asistat pe tatăl său, Thomas, la experimentele cu *chicle* – seva uscată a unui arbore tropical. În timp ce tatăl său încerca să inventeze ceva din cauciuc, micul Hortio, că un copil ce pune în gură tot ce are la îndemînă, a luat în gură niște chicle și a început să-l mesece. Apoi, băiatul a văzut că are un gust foarte bun, dar mai interesant î-a fost atunci când a început să suflă bule din nouă sevă. Astfel a fos inventată guma de mestecat.

La scurt timp, au deschis prima fabrică de gumă de mestecat din lume, numind-o *Tutti Frutti*. Guma a început să fie vîndută în tonomate (mașină semi-automată care se declanșează cu ajutorul unei monede sau al unui jeton și care are un sistem selector de discuri). Aceste mașini erau situate în stațiile de metrou din New York.

*C*romwell, omul care a domnit în Anglia ca un suveran pe la mijlocul secolului al XVII-lea; omul care a condus revoluția ce l-a trimis la eșafod pe regele Carol I; omul care a băgat spaime în papi și în monarhi; omul care s-a luptat peste mări și țări, biruind pe spanioli, pe olandezi... omul acesta puternic și glorios a fost învins de... un grăunte de nisip! Nisipul pătrunzînd în organismul său, i-a provocat moartea.

De ce atunci acest faimos grăunte nu poartă numele lui Cromwell? Fiindcă întîmplarea ar fi rămas poate necunoscută, dacă n-ar fi consemnat-o scriitorul francez Pascal în lucrările sale. și astfel, recunoșcător celui ce i-a asigurat posteritatea, "istoricul" bob de nisip a renunțat la numele părintesc al stăpinului său și și-a însușit pe cel adoptiv al savantului.

*G*răuntele de nisip al lui Pascal a devenit de atunci o expresie originală, pentru a semnală că micile cauze provoacă adesea efecte mari. Ea își găsește echivalent în vorba noastră populară: *Butu-ruga mică răstoarnă carul mare*.

Dana STĂNESCU

MOTANUL SUKI ȘI FLOAREA

(fragment)

Floarea privi fereastra și încremeni. De pe geamul înghețat, o priveau, poate la fel de uimite ca și ea, o mulțime de flori de gheăță. Delicate, albe, magice, desenate parcă de mîna unui artist care uitase să își lase semnătura. Cît de frumoase erau! Venneau de pe tărîmuri atât de îndepărtate, aduceau cu ele povești neștiute, rostite încă. Le adunau, poate, de la fiecare fereastră pe care se nășteau, în fiecare zi altele, călătoare din iarnă în iarnă.

O cuprinse invidea, ea va fi mereu aceeași, nu își va părăsi niciodată ghiveciul, iar locul acesta de la fereastră îi era sortit. Le urmări avidă cum se ondulau în forme atât de pure și libere... Cît și-ar fi dorit să fie la fel, grățioasă și rece, mister, pur și simplu, încințare...

— Cît de frumoase sunt... abia putu șopti.

Undeva, în colțul celălalt al camerei, Suki își continua războiul personal cu gutuile de lîngă sobă. Poc! Poc! Cădeau pe rînd, azvîrlite cu multă dexteritate de motanul nostru supărat că îi ocupaseră locul cald.

- Așa mai da!
- Vino să vezi, Suki, îl chemă ea abătută...

Se zgîi și el cît putu de atent, apoi îi veni ideea să vadă și ce gust au... brrr...

— Oare o fi nins azi-noapte?

Și suflă: huuu huuu și cîteva frunze albe dispărură încet, lăcrimînd parcă...

— Ce ai făcut??

— Hmm, nu a nins nici azi... iar tu, îi zise vâzind-o atât de tristă, decît să îți faci atîtea gînduri nebune mai bine ai mai scrie o poezie...

Ilustrații: Sergiu PUICĂ

COLINDE, COLINDE

*A*devărul și iubirea conduc universul:
Adevărul e Tatăl, Iubirea e Iisus.

Credinciosul are verticalitate și cînd stă în genunchi.

Nu totdeauna un drum este și o cale.

Numai copiii pot vorbi cu Dumnezeu de la egal la egal.

Rugăciunea face legătura dintre pămînt și cer.
Dragosteua face legătura dintre cer și pămînt.
Rugăciunea e dragoste.
Dragosteua e rugăciune.

Acolo unde se întâlnesc acestea două – locuiește Dumnezeu.

*U*na dintre cele mai frumoase sărbători ale anului este Crăciunul. În satul Codreni era și cea mai așteptată.

În acest an ea a trecut fără colindele lui badea Petrea Dabija. În 2012, badea Petrea s-a mutat la vîrsta sa de 84 de ani trăiti pe pămînt în cimitirul satului, să colinde morții de sub țărînă.

Cît a fost viu, fratele mamei umblase cu colinda la fiecare Crăciun. Se pregătea din timp, aduna măruntîș de ruble sau lei, își amintea colindele, numele consătenilor pe care intenționa să-i colinde, iar mătușa Agafia, soțic lui, îi cocea de fiecare dată un cupitor de prăjiștei, un fel de prăjituri de casă, cu care el își umplea traista. Mai punea în ea și o garafă de vin de-al său. Și se pornea prin sat cu colindatul.

Intra în casa gospodarului, zicea colinda, una lungă cu "Adam și Eva lui stau la poarta raiului...", pe care o spusesem și noi cînd eram copii, și, după ce o încheia, își împărtea generos copturile celor din casă, iar copiilor le dăruia de fiecare dată și bănuți. Pe urmă scotea garafa cu vin și un pahar din care îi cinstea pe gospodari, felicitîndu-i cu ocazia Nașterii Domnului. Apoi se ducea la altă casă. Cînd i se terminau prăjiștii și vinul, se întorcea acasă să-și umple traista și garafa și continua colindatul.

Bucuria cea mare era a lui: el colinda și tot el – în loc să aștepte daruri – făcea daruri. Probabil, unchiul meu moștenise de la primii creștini gestul acestora de a-i sprijini pe cei în nevoie, iar mai apoi, pentru bucuria de a-i fi putut ajuta, să le strecoare discret, ca să nu vadă Dumnezeu, și cîte un bănuț în palmă.

Nicolae DABIJA

CENACLU SAU CLUB DE LECTURĂ

*U*na din cele mai răspîndite forme de organizare a iubitorilor de literatură azi este cenaclul. Membrii acestuia cîntă și citesc versuri (străine și proprii), își critică reciproc producția literară, improvizează ateliere de scriere creativă (deși această formă e ceva deosebit de forma de cenaclu). Există și forme distincte, cenaclul amintind adesea de serate și de sezătorile literar-muzicale, iar atelierele preluînd modelul pragmatic al atelierelor americane de acest gen.

Bune în sine, ca orice activitate (care este preferabilă inactivității), aceste implicări în lumea literarului au și lacunele sau limitele lor. Una e că nu toți trebuie să stie și să scrie (fie și creativ) literatură, alta e că, talentele fiind rare, atunci cînd se fortează nota, se înmulțesc grafomanii și impostorii literari. Fiecare conducător de cenaclu fiind interesat în a avea cât mai mulți membri, va tolera scriitura mediocru și va încuraja, indirect, amatorismul literar, care poate să ia proporții.

Talentele muzicale sau plastice se dezvoltă în instituții profesioniste, specializate, conform unor selecții și programe riguroase, pe cînd talentele literare nu pot fi selectate, ci se umflă uneori peste limita admisă a calității profesionale. Nu trebuie să ne sperie acest cuvînt: profesional. Dimpotrivă, profesionismul trebuie să fie prezent în toate. Vocația trebuie să fie autentică.

Iubitorii de literatură (și nu numai de literatură, ci iubitorii de cărți bune din orice domeniu: literatură, istorie, geografie, biologie, informatică și științe ale comunicării, chimie sau fizică, astronomie, robototehnică și nanotehnologii etc.) pot să se adune în alte grupuri de interes. Una dintre cele mai tentante forme de asociere, cred eu, ar fi clubul de lectură. Clubul care i-ar uni pe cei cui le place să citească și să comenteze cărțile citite. Iar dacă aceste lecturi vor implica faceri de notițe, scrieri de recenzii, prezentări în forme orale, apoi scrie, ale cărților, iar aceasta va potența redactarea propriilor texte, toate vor fi o urmare firească, organică, neforțată și activităților ce pun în capul mesei lectura....

Renumitul scriitor argentinian, autorul celebrei nuvele *Biblioteca Babel*, el însuși un mare cititor și vestit bibliotecar, Jorge Luis Borges explică de ce îi place mai mult să citească decît să scrie: el poate să scrie numai atât de cît este capabil, pe cînd de citit poate să citească orice își dorește. Este o mare fascinație cititul. Mai ales că îi faci prieteni nu numai pe talentați tăi contemporani, ci și pe cei din secolul trecut, sau pe cei de acum cîteva secole. Fie că intri în poveste pe ușa lui "a fost odată", fie că te apropiei de acel univers într-un mod cinematografic, ca în Pripasul din romanul lui Reboreanu,oricum, începînd cu prima filă, participi la crearea acelei lumi mirabile.

Citeam, în unul din numerele revistei *România literară*, despre o acțiune a trei laureați ai Premiului Nobel pentru literatură (Doris Lessing, J. M. Coetzee și Toni Morrison) care: "au dat curs unei inițiative a Bibliotecii fără Frontiere de a semna apelul *Urgența de a citi*. Sensul apelului constă în a pune carte, informația și cultura în rîndul priorităților, în caz de catastrofă umanitară."

Bineînțeles că, pentru a deveni o necesitate de neînlocuit, lectura trebuie cumva testată pe cititorii benevoli, pe cei pentru care lectura e o plăcere și o necesitate zilnică. Este ceea ce face un club de lectură: demonstrația necesității vitale a cititului. Dacă – testând cumva și aspectul dramatic al apelului laureaților Nobel – fiind anunțați că se apropie o catastrofă umanitară de orice soi (hazarduri naturale sau antropi-

Continuare în pag. 31

Rubrică susținută de Tamara PLĂMĂDEALĂ,
avocat parlamentar pentru protecția drepturilor copilului

ACȚIUNI ILICITE

Pînă de etnie romă. În clasă colegii fac glume pe seama mea. Puțini profesori îmi țin apărarea. Uneori îmi pierd pofta de a merge la școală.

Marcel Z., 14 ani
Călărași

*D*ragă Marcel, în conformitate cu prevederile acțiilor internaționale la care Republica Moldova este parte, toți copiii sunt egali indiferent de rasă, culoare, sex, limbă, religie, origine națională, etnică sau socială, opinie publică, situație materială.

Este regretabil să aflăm că, într-un stat de drept, copiii sunt discriminati pe astfel de criterii, mai cu seamă într-o instituție de învățămînt unde profesorii, prin propriul comportament, sunt obligați să fie un model pentru discipoli. Pentru a pune capăt acestei situații jenante, îți recomandăm să discuți cu dirigențele și cu psihologul școlar acest aspect, care, la rîndul lor, sunt obligați să discute această situație între cadrele didactice, administrația instituției de învățămînt și colegii tăi pentru a evita etichetarea.

În situația în care discriminarea pe criteriul de apartenență etnică va continua, te rugăm să te adrezezi avocatului copilului ale cărui date de contact le vei găsi accesând pagina web www.ombudsman.md.

*N*u ne putem alege părinții. Ai mei au patima parharului, și chiar dacă muncesc din greu, nu mai ieşim din sărăcie. Toamna și primăvara mă obligă să absentez de la lectii pentru a-i ajuta la muncile cîmpului. Eu i-aș ajuta cu placere, doar că după lectii. Ei nici nu vor să audă.

Denis A., 15 ani
Fălești

*D*ragă Denis, într-adevăr, nu este cu puțină să ne alegem părinții și în activitatea desfășurată în calitate de avocat parlamentar am constatat că în Republica Moldova mulți copii sunt crescuți și educați într-un mediu mai puțin favorabil pentru o dezvoltare armonioasă.

Da, copiii trebuie să-și ajute părinții, cu toate acestea, tuturor copiilor le este asigurat dreptul la învățămîntul general obligatoriu, iar în situația cînd un copil absentează de la ore nemotivat, tot părinții sunt cei care poartă răspundere pentru nerespectarea obligațiilor părintești.

În situația în care părinții nu doresc să te asculte și te obligă să absentezi de la ore, discuță cu dirigențele și directorul adjunct pentru educație cauzele absenței tale.

Nota redacției: Dacă aveți întrebări ce țin de drepturile voastre, scrieți-ne pe adresa revistei NOI.

Rubrică susținută de Constantin OLTEANU

CITIUS, ALTIUS, FORTIUS!

ETAPA a III-a

1. Despre ce stadion este vorba cînd zicem *Teatrul viselor* – Old Trafford sau Maracană? (5 puncte)

2. De ce naționalitate este boxerul Lucian Bute? (4 puncte)

3. Cîte ediții are pînă la această dată Turneul de hochei pe gheăță Cupa Prieteniei desfășurat anual la Chișinău și la Tiraspol? (3 puncte)

Răspunsurile urmează să fie expediate în termen de 20 de zile de la apariția numărului revistei.

Succes!

capriciile muzei

PEISAJ ÎN ALB-NEGRU

Veronica POPESCU, cl. a XI-a
Liceul B. Cazacu, Nisporeni

SASHA LOPEZ

Sasha Lopez, pe numele lui real Serge, s-a născut la Chișinău, și a absolvit Liceul de Artă și Academia de Studii Economice, specialitatea management. Probabil, vă întrebați ce cauță un domn care ne poate luceafra la bani mărunti, pe 89,5 fm?

Serge este pasionat de muzică încă din copilărie. Își începe cariera ca Dj, la doar 15 ani, în legendarul club din Chișinău – *Star Track Club*, apoi devine rezidentul clubului *City* (unul dintre cele mai importante din oraș). Aici activează, timp de opt ani, pînă în 2005, cînd lansează sub nume propriu primul mix în format CD intitulat *Club City Presents*.

În același an, îl cunoaște pe Dj Nash și pun bazele unui proiect muzical care s-a făcut cîzut și în afara țării. Cu siguranță, vă amintiți de *Studio One*. Curînd li s-a alăturat Tanya (Cerga) – voce – și single-ul lor *Everytime* a fost recunoscut la nivel internațional, devenind

hit în Bulgaria, Ungaria, Serbia, Polonia, Rusia și fiind inclus pe compilația *Ministry of Sound compilation* din 2008.

Au urmat colaborările cu Tom Boxer (*Lose Control*), Fly Project (*Wonder Girl*), Vali Bărbulescu (*Send Your Love*) și cea mai recentă cu Edward Maya (*Out of Love*). Serge se întoarce după aceste experiențe, la baza profesiei sale – Dj-ing-ul – îmbină în prezent gig-urile din România și din întreaga Europă cu numărul mare de producții DANCE pe care le lansează sau la care pune umărul!

Sasha Lopez este un proiect în colaborare cu unul dintre cei mai importanți producători ai momentului în România – Vanotek (coproducătorul hiturilor *Chica Bomb*, *Dan Balan*; *Beautiful Day*, Tom Boxer; *Naguale, Get Up*).

Acum doi ani s-a însurat cu frumoasa Ale Blake.

Ana BRADU

PELÉ

Pratie lui, negrii au fost priviți altfel: la Mondialul din 1958, pentru prima dată în istorie, regele Suediei a fost fotografiat pe teren strîngînd mâna unui negru; regina Elisabeta a II-a l-a numit "Sir" al Marii Britanii, poze care au făcut ocolul lumii. Insultat, pe teren, se răzbuna marcând două goluri în plus. Pe atunci internetul nu era, dar toată lumea aflase de Pelé.

De curînd, în Brazilia, a fost lansată cea mai scumpă carte despre fotbal. Pelé a prezentat cartea – biografie – omagiu cu titlu 1283 (golurile marcate pe parcursul carierei sale timp de 21 de ani în 1363 de partide). Ediția costă 1283 de euro și va fi publicată în tot atîtea exemplare. Volumul cîntărește 15 kilograme, conținînd articole și 500 de fotografii din cariera fotbalistului. Vizibil emoționat la cei 72 de ani, Pelé a declarat: "Aceasta mă face să cred că am lăsat o moștenire Braziliei".

Edison Arantes do Nascimento, adică Pelé (născut la 23 octombrie 1940, în Brazilia) joacă fotbal de la 5 ani, totodată mai și curăță pantofi pe stradă pentru a-și ajuta familia. Tatăl său, jucător profesionist de fotbal, își încheie cariera devreme, în urma unei leziuni la genunchi. Antrenîndu-și fiul pe stadion, la 11 ani Pelé este descoperit de fostul internațional brazilian, Waldemar de Brito. La 15 ani intră în echipa lui Santos, cîștigînd *Cope Libertadores* doi ani consecutiv (1962, 1963). Actualul ambasador oficial al FIFA a jucat cea mai mare parte a carierei sale în Brazilia, debutînd la echipa națională la 16 ani. Devine golgheter în campionatul intern, iar la 17 ani intră în posesia primei Cupe Mondiale, fiind cel mai tînăr jucător de fotbal care a punctat

la Cupa Mondială. Tehnica de lovire a balonului și viteza de "gazelă" îl fac legendar în Brazilia, obținînd cu naționala trei titluri mondiale (1958, 1962, 1970).

Semipensionarea lui are loc în 1975, brazilianul urmînd calea Americii. Deși vîrstă își spune cuvîntul, Pelé reușește să înscrie mai mult de un gol per meci. Retragerea sa definitivă este sărbătorită prin confruntarea între singurele cluburi la care a activat: FC Santos – New York Cosmos. Un eveniment răsunător: bilete epuizate în avans, 650 de jurnaliști prezenti pe stadion, meci difuzat în 38 de țări, marele Muhammad Ali îmbrățișîndu-l la vestiare. În prima repriză Pelé a evoluat pentru Cosmos, înscriind de la peste 30 de metri, iar în partea secundă ia tricoul lui Santos.

De cînd a pus ghetele în cui, Pelé a devenit un campion al cauzelor nobile, recunoscînd că a crescut în săracie. În 1978 i se acordă Premiul Internațional pentru Pace, iar în 1999 Comitetul Internațional Olimpic îi oferă titlul de *Atlet al Secolului*. Pledează cauza fotbalului și a Braziliei, transformînd lumea într-un spectacol al fotbalului. Întrebăt ce reprezintă Mondialul brazilian din 2014, Pelé crede că: "Importantă este imaginea Braziliei și proiecția ei în jurul lumii. Îmi amintesc, în 1958, nimeni nu cunoștea Brazilia în Europa. Cînd am ajuns la cantonamentul naționalei din Suedia, unde s-a desfășurat acea Cupă Mondială, organizatorii nu găsiseră steagul bun al țării mele: în loc de romb, era unul rotund. Fotbalul este un dar al poporului brazilian".

Daniela COJOCARU

CHRISTIAAN HUYGENS – STĂPÎNUL INELELOR

Christiaan Huygens s-a născut la 14 aprilie 1629 la Aia din vecinătatea orașului Haga (Olanda) în familia bine-cunoscutului funcționar de stat, literator și om de știință, Constantin Huygens. Tatăl era prieten cu faimosul matematician René Descartes, cu mulți încântași ai vremii, astfel că Christiaan de mic copil s-a "plămădit" în mediul unor personalități notorii. Știința l-a pasionat mereu, și a aspirat să cunoască cît mai profund tot ce ținea de fizică, matematică, astronomie. După o ponderabilă pregătire particulară, Christiaan s-a înscris la Universitatea din Leiden (1645-1647), apoi la Colegiul Orange din Breda. Primele sale lucrări științifice au ținut de geometrie. Împreună cu fratele mai mare a șlefuit îscusit lentile de sticlă, ce i-a permis să construiască cel mai puternic telescop al timpului cu o mărire de 92 de ori. Un convins adept al teoriei heliocentrice a lui Copernicus, Huygens își îndrepta telescopul spre boltă în speranța de a pătrunde în tainele universului. Și nu a rămas dezamăgit – printre miriadele de corperi cerești i-a atras atenția unul, cu "mînerie", observate încă de Galileo Galilei. Acesta s-a dovedit a fi planeta Saturn, numită mitologic de grecii antici Cronos, iar mînerele au fost identificate ca inele ale planetei. Tot Huygens a descoperit și primul satelit al lui Saturn, pe care l-a numit Titan. Astronomia i-a rămas recunoșcătoare și pentru descoperirea în 1672 a "căciului de gheăță" la polul sud al lui Marte, și pentru aprecierea perioadei de rotație în jurul axei sale, și pentru descoperirea și descrierea stelelor double, și pentru descoperirea nebuloasei Orion. Odată ce Pămîntul era doar una din planetele sistemului Solar, Christiaan Huygens admitea că și pe alte planete ar putea exista ființe vii, asemenea oamenilor.

A cercetat în amănunte mișcările de oscilație ale pendulului, dezlegind legitățile, ce i-au permis să îl utilizeze la construirea primului ceas cu pendul (1657). Spre deosebire de cele cunoscute la moment, acesta se caracteriza prin precizie uimitoare – o abaterie de mai puțin de 10 secunde zilnic. După patentarea invenției, ceasul cu pendul s-a răspândit în scurt timp în întreaga Europă, bucurîndu-se de o popularitate remarcabilă. Pe corăbii însă, pendulul nu mai oferea exactitatea așteptată din cauza legănării vasului, și Huygens a găsit o soluție extraordinar de utilă și pentru marinari – ceasul cu arc – spirală, care nu mai era influențat de valurile mărilor. Miniaturi-

zat, acest mecanism a determinat apariția ceasornicelor de buzunar, de asemenea, foarte apreciate de europeni. Studiile sale, referitoare la mecanismele, dar și teoria ceasornicelor, și-au găsit reflectare în lucrarea *Ceasornicul cu pendul*, în care apar și primele elemente de mecanică teoretică. Huygens studiază sistematic forța centripetă și centrifugă, lămurind prin ele aplativarea globului pămîntesc la poli. Numeroasele studii ale mișcării, realizate și descrise de Huygens, l-au ajutat pe Newton să descopere legile mișcării.

Opera sa științifică și invențile lui revoluționare nu au rămas neobservate de Societatea Regală Britanică, care l-a primit cu satisfacție în calitate de prim membru străin în 1665. Iar în 1666 Huygens a acceptat invitația regelui Franței, Ludovic al XIV-lea, de a se stabili la Biblioteca Regală din Paris și a contribuit la organizarea Academiei Franceze, prin analogie cu Societatea Regală Britanică. Astfel, Huygens devine membru fondator și primul președinte al Academiei, pe care a condus-o timp de 15 ani.

Urmărind jocurile de noroc și încercind să le înțeleagă legitățile, la îndemnul lui Pascal, Huygens publică în 1657 opera *Despre rationament în jocurile de noroc*, care este o primă descriere a teoriei probabilității.

Cercetările sale privind subiectul interacțiunii corpurilor solide ideale, a undelor, i-a format convingerea că lumina este undă – teorie acceptată și demonstrată mult mai tîrziu. În 1678 a prezentat lucrarea *Tratat despre lumină*, în care descrie fenomenele de reflecție, refracție, înaintează ipoteza naturii ondulatorii a luminii. Această operă a avut un impact enorm asupra dezvoltării fizicii, dar și asupra simbiozei eficiente a

Ilustrație: Violeta ZABULICĂ

două științe – fizica și matematica. Cărțile lui numeroase, traduse în multe limbi europene, au impulsionat dezvoltarea științei în perioada, numită revoluție științifică.

Pînă în ultima zi (8 iunie 1695) Christiaan Huygens a murit pe forța de cunoaștere a omului, pe rolul științei în viața oamenilor. Și nu în zadar urmașii i-au înveșnicit numele, conferindu-l unui asteroid, unui crater de pe Marte și unui munte de pe Lună, unui vîrf de munte din lanțul Apeninilor, dar și unei sonde, care, în 2005, a coborât pe suprafața lui Titan – satelitul, descoperit cîndva de Huygens.

Jurie SCUTARU, doctor în științe

Rubrică susținută de Valerie VOLONTIR

PESCARI PE LAC

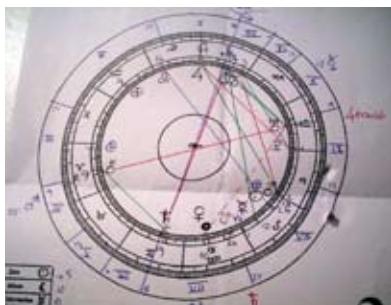

STAȚIA TERMINUS

ASTROLOGIA HOROSCOPICĂ

Urmare din nr.12, 2013

Suplimentar la semnele zodiacale, ecliptica se mai împarte în 12 sectoare, denumite case ale horoscopului. În cazul sistemului de case egale, ecliptica este împărțită în 12 case a către 30 de grade fiecare. Prima casă începe în punctul ascendent care este punctul de răsărit al Soarelui unde ecliptica intersectează orizontul. Acest punct este foarte important la interpretarea diagramei astrologice. Toate semnele zodiacale și planetele trec prin cele 12 case în decursul unei zile (24 de ore), iar planetele trec prin semne-

le zodiacale pe parcursul lunilor sau anilor.

În opinia astrologilor, fiecare din cele 12 case are o anumită semnificație. Astfel, casa întâi, bunăoară, cu punctul ascendent caracterizează Eul interior al omului, cum se

vede omul pe sine însuși; casa a șaptea cu punctul descendent arată însușirile unei personalități conștiente, capabilă să răspundă cerințelor societății, imaginea socială a omului, posibilitățile lui sociale.

Conform concepțiilor astrologice, caracterul omului este determinat de semnul ascendent. Planeta care domină semnul respectiv este considerată ocrotitoarea lui. Deoarece sfera cerească face o rotație în 24 de ore, ascendentul trece în acest răstimp prin toate cele 12 semne zodiacale și deci oamenii care s-au născut în aceeași zi, dar în momente diferite, vor avea caractere diferite.

Determinarea semnului ascendent și construirea horoscopului necesită calcule matematice, și de aceea la începutul sec. XX a fost elaborată o metodă rapidă de analiză a horoscopului, care se reduce la analiza poziției Soarelui în semnul zodiacal. În fiecare semn Soarele se află aproximativ o lună și trece în alt semn în jurul datei de 20 a fiecărei luni. Astfel, de exemplu, aproximativ între 21 martie și 20 aprilie

Soarele este situat în semnul Berbecului, între 20 aprilie și 21 mai – în semnul Taurului etc.

În linii generale, metodologia construirii unui horoscop constă în următoarele:

1. Se determină pozițiile planetelor, Soarelui, Lunii și altor coruri cerești la o dată și oră anumită (în horoscop se folosește timpul local), folosind tabele cu coordonate precalculate numite efemeride. Se reprezintă ecliptica sub formă unui cerc, divizat în 12 semne zodiacale – sectoare egale a către 30 de grade fiecare. Se determină semnul zodiacal în care a nimerit corpul cereșc respectiv.

2. Se calculează aspectele – distanțele unghiulare între coruri cerești. Dacă distanța unghiulară are valoarea unuia din aspectele considerate în astrologie, coruri cerești considerate sunt în aspectul dat. Schema obținută în care sunt reprezentate pozițiile coruprilor cerești față de ecliptică și sunt indicate aspectele se numește *cosmogramă*.

3. Se calculează punctele de intersecție ale eclipticii cu orizontul – ASC (ascendent) și DSC (descendent) – și punctele de intersecție cu meridianul cereșc - MC (mijlocul cerului) și IC (Imum Coeli) (bază cerului). Ecliptica se împarte în 12 sectoare – case ale horoscopului. Punctele ASC, DSC, MC și IC se introduc în cosmogramă. Cu asta se încheie construirea horoscopului și se trece la interpretarea diagramei.

În legătură cu popularitatea crescîndă a horoscopelor, multe mijloace de informare în masă – zare, reviste, posturi de radio și TV publică și difuzează diverse horoscope ce conțin predicții bazate pe influențe cerești și legate de poziția zodiacală a Soarelui în ziua nașterii unei persoane. Se poate stabili cu ușurință că predicțiile din diferite surse pentru unul și același semn zodiacal se contrazic între ele.

Conform teoriei probabilităților, practic orice eveniment prezis are probabilitatea diferită de zero de a se întîmpla, însă probabilitatea unor evenimente asupra căror influență un număr enorm de factori nu poate fi de 100%. Cunosind acest lucru, alcătuitorii de horoscope se asigură adăugînd la prognoza formulată mențiunea că există și mici excepții. În plus, orice horoscop se alcătuiește astfel ca evenimentele descrise în el pentru un semn zodiacal concret să se poată întîmpla cu probabilitatea de 50%. Dacă omul se regăsește în aceste procente, el primește această predicție ca pe una reală, fapt care îi întărește încrederea față de sursă. În caz contrar însă, el se poate considera printre acele mici excepții despre care a fost preîntîmpinat din timp.

Pînă în prezent, nici un experiment nu a demonstrat adevărul afirmațiilor astrologice. Toate eforturile de a stabili corelații statistice credibile între poziția astrelor cerești în momentul nașterii omului și particularitățile personalității lui sau evenimentele din viață lui nu au dat nici un rezultat pozitiv. Predicțiile astrologice nu se deosebesc esențial de orice prezicere întîmplătoare.

ochiul critic

Urmare din p. 24

În 1948 psihologul Bertram R. Forer a efectuat un experiment psihologic. A repartizat studenților săi un test de personalitate, pentru a le prezenta analiza comportamentului după rezultatele testării. Însă în locul unei analize, el le-a dat tuturor unul și același text confuz luat dintr-un horoscop. El a propus studenților să aprecieze în scara de 5 puncte în ce măsură descrierea personalității fiecărui din ei corespunde realității. Nota medie s-a dovedit a fi 4,26. Aprecierea atât de înaltă a fost influențată și de autoritatea profesorului. Ulterior experimentul a fost repeatat de nenumărate ori însă cu același rezultat. Adevărul este că oamenii deseori dau o apreciere exagerată de înaltă precizia unor asemenea descrieri ale personalității lor. Ei cred că acestea sunt alcătuite special pentru ei, deși, în realitate textele sunt confuze și destul de generalizate. Savanții explică prin acest efect fenomenul popularității horoscoapelor astrologice.

Una dintre cele mai convingătoare dovezi ale caracterului fals al astrologiei se consideră experimentul "gemenii astrologici", început în 1958 de către un grup de cercetători englezi. Savanții au studiat peste 2000 de oameni care s-au născut în aceeași zi la intervale în medie de circa 4,8 minute (așa-numiții gemeni temporali) și au urmărit soarta lor de mai departe. Conform astrologiei, acești oameni trebuie să aibă profesii apropiate, dezvoltare mintală apropiată, obiceiuri apropiate etc. S-au făcut observații privind starea sănătății, ocupăriile, starea familială, nivelul de inteligență, aptitudini muzicale, artistice, sportive, capacitați pentru matematică, limbi străine etc. În total erau luați în calcul peste 100 de parametri. Însă nu a fost descoperită nici un fel de asemănare între "gemenii temporali". Ei s-au dovedit a fi tot atât de diferiți, unul de altul ca și oamenii născuți la date cu totul diferite.

Știința modernă califică astrologia ca o pseudosciență și o prejudecată. De exemplu, în Sistemul de evaluare Indicatori în Știință și Inginerie (Science and Engineering Indicators) al Fundației științifice Naționale a SUA (National Science Foundation) astrologia este considerată drept "etalon" de pseudosciență. Afirmația științei academice moderne că astrologia nu este o știință, ci o pseudosciență este bazată pe faptul că metodologia astrologiei nu este compatibilă cu metodologia științifică modernă și de aceea astrologia este considerată de domeniul superstițiilor, învățăturilor pseudoștiințifice și o variantă de magie. În Rusia, teoriile pseudoștiințifice, inclusiv astrologia, sunt combătute de către Comisia de combatere a pseudoscienței și a falsificării cercetărilor științifice de pe lîngă Prezidiul Academiei de Științe a Rusiei. În 1975, 186 de savanți cu renume mondial, inclusiv 18 laureați ai Premiului Nobel, au semnat o declarație prin care contestă astrologia și exprimă îngrijorarea în legătură cu faptul că mijloacele de informare în masă oferă paginile lor astrologiei și altor pseudosciențe.

Ștefan D. TIROŃ

Universitatea Academiei de Științe a Moldovei,
Chișinău

ce), oamenii vor include printre lucrurile care trebuie salvate, în primul rînd, carte, asta ar însemna că mecanismul funcționează.

Am un exemplu fericit: clubul de lectură de la Liceul *Spiru Haret* din Chișinău. Aici am găsit atmosfera pe care mi-am fi dorit-o eu, în anii de școală. Schimbul de opinii despre lecturi, schimbul de cărți și recomandările reciproce sunt cele mai frumoase lucruri care i se pot întâmpla unei cărți. Fiindcă, vorba lui Nicolae Manolescu, cărțile au suflet, volumele care au trecut pe la Liceul *Spiru Haret* sunt niște cărți fericite. Or, viața cărților începe cu lectura lor. Fără un cititor ele sunt obiecte frumoase, dar moarte.

DISCUȚIILE CONTINUĂ

Fotografie: Valerie TUDOR

M-am bucurat să întâlnesc cititori diferiți, care citesc cărți diferite. M-am bucurat să aflu o atmosferă intelectuală, cu discuții și opinii expuse liber. Mi-a plăcut să mă simt uneori derutat de întrebări și să ezit înainte de a răspunde. Pentru că adevărul aflat în cărți e unul cu deschideri multiple, niciodată unul rigid și unic posibil.

O carte în mîinile unui cititor poate fi o investiție, un cod de acces spre lumi (altfel spus, spre avenir) nebănuite. O carte niciodată nu e una singură. Nici măcar nu e una integră. Orice carte deschisă e o cheie de intrare în bibliotecă. E un hypertext, cu cuvinte marcate discret în albastru, pe care, accesându-le, deschizi alte și alte cărți, într-o interpretare infinită, fiecare lectură nouă fiind dobînda ce și se cuvine...

Cărțile se îmbină foarte interesant, chiar dacă vin din timpuri diferite și având stiluri diferite. E același lucru cum te-ai plimba printr-o grădină publică, printr-un oraș sau printr-o țară. Te pot impresiona niște intelectuali ratăți, dar și niște bătrâni de pe banca din parc sau niște șoferi în jurul unui motor capricios. Mai mult decât atât, o carte este pentru cineva un argument în plus pentru confirmarea genialității autorului preferat, pentru altul e o suita de aventuri, pentru un al treilea – o elementară sursă de informare asupra unei epoci ori civilizații, iar încă vreun cititor se va delecta cu muzica frazei. Si toate cărțile, cum spuneam, cheamă alte cărți.

Încearcă și tu, vino cu inițiativa de a organiza în școală în care înveți cluburi de lectură, nu aștepta ca această chemare să îți-o facă, neapărat, profesorii.

Mircea V. CIOBANU

PRINȚESA FADOUULUI

Victoria LEUCĂ s-a născut la Lisabona, are 11 ani. A reușit să cucerească Portugalia prin talentul ei deosebit. Anul trecut, Victoria a ocupat locul doi în semifinala concursului *Marele Premiu Național de Fado*, difuzat la televiziunea națională portugheză. Are în palmares și alte diplome și participări la diverse concerte și manifestări artistice din Portugalia.

*A*i doar 11 ani și ai participat la atîtea concursuri. Cum îți stăpînești emoțiile?

— Am mereu sprijinul părintilor și, desigur, pregătirea pentru spectacol trebuie să fie la nivel, și atunci mă simt încredințată în mine.

— De ce anume muzica fado?

— Îmi place fado, fiindcă are unele întorsături, melisme în melodie. Bunica m-a învățat să cînt în limbă română cîntece populare, care au unele tangențe cu muzica fado.

— Ești o fire artistică. Dans, balet, pian – cum le împaci pe toate?

— Ceea ce fac este din plăcere. Aceasta mă ajută să le duc pe toate la bun sfîrșit.

— De la cine ai moștenit talentul?

— Cred că de la bunica, deși toată familia mea este pasionată de muzică. Aproape toți sunt muzicieni. Am crescut cu muzica populară moldovenească.

— Știm că ai cîntat și din repertoriul Mariei Drăgan...

— Am cîntat piesa *Focie verde, bob năut*.

— Pieselete Mariei Drăgan sunt suficient de complicate, nu ti-a fost greu?

— Mai greu mi-a fost să învăț textul piesei, deoarece vorbesc mai mult în portugheză. Unele cuvinte din piesă nu le înțelegeam. Mi le-a explicat mama, pentru că trebuie să știi ce cîntă.

— Ce interpreți din Republica Moldova cunoști?

— Ion Paladi, Mihai Ciobanu, Ion și Doina Aldea-Teodorovici, Ion Suruceanu, Irina și Anatol Bivol.

— Te-ai născut în Portugalia, Moldova ai vizitat-o?

— Doar de două ori.

— Probabil că ai bunici și verișori în Moldova.

Ți-e dor de ei?

— Mi-e dor de verișori și de bunicul meu Vasile, și de celul lui, Mirabela.

— Poeții portughezi scriu chiar pentru tine?

— Mi-au scris deja patru piese, pentru că cuvintele fadurilor pe care am vrut să le interpretez nu se potriveau vîrstei mele.

— Cum sănărbătorile de iarnă în Portugalia?

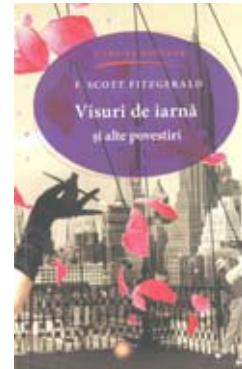
— Sînt frumoase. Dar nu pot să le compar cu cele din Moldova, pentru că nu le cunosc. Îmi place mult Crăciunul. Toată familia se strînge la masă unde vorbim, cîntăm, ne distrăm cel mai mult îmi place deschiderea cadourilor. Aș vrea mult să vin în Moldova iarna. În Portugalia nu este zăpadă, doar în regiunile munțioase.

Pentru NOI – Iuliana BUNU

Rubrică susținută de Elena LEAH

VISURI DE IARNĂ ȘI ALTE POVESTIRI. F. Scott Fitzgerald. Traducere din engleză și prefată de Liviu Papuc. Chișinău: Cartier, 2013, 228 p.

Prezenta carte vine să completeze tabloul prozei scurte fitzgeraldiene cu încă cîteva piese selectate din toate etapele sale de creație. Povestirile acestui mare scriitor, în afară de faptul că rețin mai bine emoțiile momentului decît romanele sale, mai au un avantaj, în afară de faptul că reprezintă epoca, ele vorbesc, în același timp, despre autor, și, luate împreună, formează un fel de jurnal al întregii sale vieți. În povestirile lui Scott Fitzgerald este istoria unui om de la succesul precoce la moartea precoce, de la talent la alcoolism, un întreg imaginar care se sesizează din fatalitățile istoriei, specificul național, genealogiile mitice, figurile feminine etc.

DICȚIONARUL AUTOMOBILISTULUI: RUS-ROMÂN. Olivian Pădure, Daniela Pădure. Chișinău: ARC, 2013, 286 p.

În registrul dicționarului au intrat termeni ce denumesc, în cele două limbi – rusă și română, piese, angrenaje, mecanisme, procese și procedee tehnice, scule și apărate pentru deservirea agregatelor și sistemelor din care se compune un automobil. În afară de termenii tradiționali (*bujie, carburator, chiulasă, pneu, volan* etc.) cunoscuți azi oricărui amator, volumul include noțiuni și termeni de ultimă oră, denumind piese din echipamentul motor și rulant, din suprastructura și infrastructura automobilelor de ultimă generație – *ABS, airbag, calculator de bord, GPS, immobiliser, scanner auto, transponder, tuning, volan multifuncțional* și-a.

DRUMUL SPRE BISERICĂ. Nicolae Dabija. Chișinău: Europress, 2013, 312 p.

O carte de suflet, care vine cu un mesaj nobil: *Nu poți scrie ceva destotinic, dacă nu trăiești ce scrii și dacă îți este rușine să privești spre Cer*, spune N. Dabija. Am intitulat prezenta culegere de scrieri creștine *Drumul spre Biserică*, afirmă autorul, pentru că toate cuvintele adunate sănătoase trecute prin inima creștinului Dabija, care vrea să fie împăcat cu Cel de Sus.

ORJELETUL

Acum două săptămâni m-am trezit dimineata cu un oarecare disconfort la ochiul drept. Oglinda "nu prevêtea" nimic. Abia spre seară pleoapa roșie mi-a dat de înțeles că mi-a apărut un ulcior.

Orjeletul sau ulciorul, cum i se spune în popor, este o infecție localizată la rădăcina unei gene, fiind cauzat de o bacterie care trăiește pe suprafața pielii. Dacă la început se manifestă printr-o mică umflătură, în cîteva zile aceasta se transformă într-o pungă cu puroi. Pleoapa devine dureroasă, iar ochiul începe să lăcrineze.

În general, orjeletul nu necesită un tratament spitalicesc, cu excepția cazului în care acesta crește foarte tare în volum sau persistă mai mult de o săptămână. În cîteva zile punga se sparge de la sine, iar puroiul se elimină.

Astfel, vindecarea completă poate dura pînă la o săptămână. Pentru a grăbi acest proces, se recomandă aplicarea de comprese (o bucată de bumbac sau un material moale) imediat în apă sau în infuzie de gălbenele caldă, nu fierbinte. Procedura se repetă de 3-4 ori pe zi. Eu am utilizat și pliculețe calde de ceai. Compresele se țin aproximativ 10 minute, pînă se răcesc și se aruncă după fiecare folosire. Este important ca înainte și după fiecare procedură, mîinile să fie spălate corespunzător, cu apă și cu săpun. Ulciorul nu trebuie stors niciodată, pentru a nu provoca complicații grave, cum ar fi extinderea infecției și apariția unui nou ulcior. De asemenea, nu se permite aplicarea unor unguente fără de recomandarea specialistului.

Orjeletul este o boală foarte populară. Pentru a preveni această afecțiune este important să se mențină igiena strictă a ochilor și a mîinilor, să se evite expunerea la praf și frecarea ochilor. Este bine sătuit că ulciorul apare cu o mare frecvență în rîndul celor cu imunitatea scăzută. Iată de ce stimularea rezistenței organismului în urma virozelor, a stresului sau a oboselii îndelungate este foarte importantă. Pentru că este contagios, persoana bolnavă nu trebuie să împartă cu nimeni prosopul de baie și cel de bucătărie. Uneori insuficiența vitaminei A în organism este o cauză a apariției frecvente a ulciorului. Aceasta poate fi restabilită prin consumarea unor alimente bogate în beta-caroten, pe care organismul îl transformă în vitamina A: gălbenuș de ou, morcov, dovleac, portocale, unt. Dacă ulciorul apare frecvent, este necesar să se consulte un medic.

HREANUL PARIZIENILOR

De fiecare dată când vine la noi de sărbători, bunica ne umple depozitul casei cu alimente dintr- cele mai sănătoase. Anul acesta, purînd bunătățile la locul lor, m-a surprins cu cîteva ridichi negre, care se ascundeau modeste în geanta ei. "Păstrează ca pe leac", îmi spuse cu băgare de seamă. În copilărie, acesta era unicul medicament la care bunica apela pentru a-mi calma tusea și a preveni răceala.

Cîndva i se spunea hreanul parizienilor, fiind un aliment nelipsit de pe mesele francezilor. Necunoscînd multiplele proprietăți curative ale acestei legume și totodată ispitî de avalanșa de fructe și legume exotice din comercializare, astăzi tot mai mulți tratează ridichea neagră cu indiferență. Ridichea neagră este o sursă de minerale esențiale, printre care iod, calciu, fier, magneziu etc. Dar cea mai mare concentrație o deține vitamina C — scutul protector al organismului nostru în fața afecțiunilor de sezon. Bineîntîles, meritul ridichii negre nu se reduce doar la construirea unui sistem imunitar puternic. În căutarea metodelor de folosire a ridichii negre, am fost surprinsă să aflu despre efectul digestiv și depurativ al acesteia. Bogată în fibre alimentare, ridichea asigură o digestie mai ușoară, stimulează vezica biliară și ficatul și în același timp eliberează ficatul și rinichii de toxinele acumulate. Consumul de ridiche neagră constituie o metodă ideală pentru prevenirea rahiitismului, aceasta ajutînd la fixarea calciului în oase și la fortificarea organismului. și tusea persistentă își găsește leacul în acest aliment minune, mai cu seamă în siropul preparat în interiorul unei ridichi mari, căreia i s-a îndepărtat căpăcelul și a fost umplută cu miere. Din ziua următoare, cînd siropul este deja gata, se administreză cîte o lingură de 3-4 ori pe zi.

Datorită unei substanțe sulfurante din compoziția sa care posedă proprietatea de a stimula pofta de mâncare, ridichea neagră este recomandată tuturor celor care au un apetit scăzut.

Se găsește simplu, după rețete improvizate, la discreția oricărui gust. Aromată și picantă, după ce se curăță de coajă, se dă prin răzătoare și astfel poate fi adăugată în supe și în diverse salate de crudități. Morcovul, sfecla roșie și ridichea neagră sunt o combinație perfectă, care garantează nu doar un gust plăcut, dar și o porție de energie. Mai simplu, poate fi servită sub formă de rondele, stropită cu puțin ulei de floarea-soarelui. Pe timpuri, ridichea se cocea în ulcele de lut și era considerată un adevărat deliciu.

ALUNUL

Acest arbore și fructul său alună, au avut un rol important în simbolistica popoarelor germanice și nordice. Iduna, zeița vietii și a fertilității la germanii din nord este eliberată de Loki, metamorfozat într-un șoim, care o duce cu el sub forma de alună (MANG, 25). Într-o poveste islandeză, o ducesă stearpă se plimbă într-un crîng de aluni, pentru a-i întîlni pe zeii care o pot ajuta să aibă un copil (MANG, 184). Aluna apare adesea în riturile de nuntă: la Hanovra tradiția cerea ca multimea

să-l întîmpine cu strigătul *alune, alune* pe tinerii căsătoriți; mireasa împărtea alune în a treia zi de la nuntă, pentru a marca astfel consumarea căsătoriei (/b/d.). La malorușii din Volhînia, la ospățul de nuntă, soacra presară alune și ovăz pe capul ginerelui; în sfîrșit, expresia *a sparge alune* era utilizată în Germania drept eufemism amoroș.

S-ar părea, deci, că acest arbore al fertilității a devenit adesea un arbore al desfrîului, în unele regiuni ale Germaniei, cîntecele folclorice opun alunului bradul, ca arbore al statormiciei.

În lumina practicilor din evul mediu, se explică de ce căutătorii de izvoare și de comori folosesc o nuieușă de alun: metalele coapte în pîntecul Pămîntului-Mumă, precum și apa de Izvor, dovedesc inepuizabilă fertilitate a acestuia, pe care o stîrnește prin homeopatie nuieușă din lemn de alun. Mannhardt semnalează că, în Normandia, vaca era lovită de trei ori cu o nuia de alun ca să dea lapte; iar

din documentele unui proces de vrăjitorie care a avut loc în Hessen, în 1596, el extrage următorul citat: dacă în noaptea Walpurgis, sus-numita vrăjitoare bătea vaca folosind nuiua diavolului, această vacă dădea lapte tot anul. Iată cum alunul, arbore al fertilității, devine, încetul cu începutul, un arbore al neînfrîñării, al destrăbăñării și, în cele din urmă, al diavolului, în tradiñile celtice, alunul va fi, adesea, legat de practicile magice. Mitologia germanică face din el un atribut al zeului Thor.

În toate texte din Insulele britanice, alunul, coll și scorușul, care nu sînt întotdeauna bine diferenñate în lexicografie, trec drept arbuñti avînd proprietăñi magice, în această calitate sînt frecvent utilizañi de către druizi sau poeti ca suport al incantañiei. Cea mai notabilă utilizare a alunului este gravarea în lemn a acelor ogam sau litere magice. Alunul se învecinează în această utilizare cu tisa și cu mesteacăñul,

iar aluna este adesea considerată un fruct al știinñei. Unul din regii mitici ai Irlandei este numit MacGull, fiul alunului.

Simbol al răbdării și constanñei în dezvoltarea experienñei mistice, ale cărei roade se lasă așteptate.

M-a făcut asemenea alunului care înflorește grabnic în lunile intunecoase și-și lasă multă vreme așteptate doritele roade. (Hadewijch din Anvers)

Jean CHEVALIER,
Alain GHEERBRANT
Dicñionar de simboluri,
Bucureñti, 1995

DIMINETI FRUMOASE

Fulgii cad alene. Atît de mult ai așteptat ninsoarea! Dar... bucuria nu durează, te trebuie greu dimineañă, fără chef, fără energie și morocănoasă... Nu e ceva neobiñuit, mai ales în sezonul rece, după ce au trecut sărbătorile de iarnă.

Simplul fapt că alarma ceasului deșteptător sună la prima oră a diminei te poate face să îñi începi ziua prost dispusă. Ar fi bine să-ñi cumperi un mini-CD-player cu ceas încorporat. Programezi frumuñel ceasul și aparatul te va trezi cu melodie îndrăgită pe care ai selectat-o.

Există și alte modalităñi simple prin care îñi poñi îmbunăñăti starea fizică și psihică dimineañă. Ieñi din casă (sau la balcon). Da, este frig. Dacă poñi măcar 5-10 minute să alergi, să mergi cu bicicleta, să te plimbi sau, pur și simplu, să stai un pic la aer curat în fiecare dimineañă, starea ta de spirit se va îmbunăñăti considerabil. Ca să nu mai vorbim că vei face și puñină mișcare, ceea ce îñi va da energie pentru toată ziua.

Si exerciñile de respirañie fac minuni pentru starea de spirit. Poñi încerca yoga, meditañie sau, pur și simplu, să inspiri și să expiri adînc de cinci ori spunîndu-ñi că vrei să te simiñi bine.

Bea ceva cald: o ciocolată caldă, un ceai aromat, acestea te vor face să te simiñi mai bine aproape instantaneu.

Indiferent ce zi a săptămîñii este, poñi începe să te gîndești la weekend. De altfel, luna, gîndul la weekendul următor te face să începi săptămîna în forñă. Întreabă-ñi colegii cum și-au petrecut zilele de odihnă și urmează-le exemplul. Săniuñă, patine, schiuri, om de zăpadă, poate fi orice.

Citește o poveste de Frañii Grimm după ce te bagi în pat, e bine să te asiguri că vei visa frumos. Astfel te vei trezi frumos. Povestile Frañilor Grimm – *Hänsel și Gretel, Croitorašul cel Viteaz, Albă-ca-Zăpadă* – sînt cartea de vizită spre lumea viselor. Îñi vei aminti și de perioada cînd mama, tata sau bunica îñi citeau încante de somn, și îñi doreai atît de mult să înveñi mai repede literele ca să poñi citi singură.

WEBER

Dacă îl vedeti pe stradă, ascundeți copiii să nu-l vadă! – astfel comentă apariția primului prototip Weber FasterOne la o expoziție din Monte Carlo, în 2007, unul din portalele de specialitate. Ce prejudicii ar fi adus copiilor modelul în cauză? Pînă a ajunge la datele tehnice spectaculoase, vizitatorii strigau aproape la unison: monstru!

A nume astfel apreciau design-ul exemplarului de pe platou, propus de compania elvețiană WEBER SPORTCARS. Deci, nu putea fi vorba despre "dragoste la prima vedere".

Însă, lăsată de o parte primele emoții, automobilul impresiona prin caracteristicile tehnice. Caroseria din fibre de carbon, întinsă pe un șasiu de aluminiu, foarte ușoară și durabilă (doar 65 de kg!), ascundea sub capotă un motor îmbunătățit de la Chevrolet Corvette, un V8 biturbo de 7 l, care avea disponibili pentru tractiune integrală 900 c.p. Aceștia propulsau bolidul mai iute ca vîntul – 2,5 sec. pentru prima sută de kilometri pe oră, iar 300 km/oră erau atinși doar peste 16,4 secunde. Si asta nu e tot – producătorul asigura că viteza maximă este de peste 400 km/oră, adică în fiecare secundă "înghite" mai bine de o sută de metri! Fără îndoială, la astfel de viteze exteriorul mașinii este dictat de cerințele ae-

rodynamicii și pentru elemente de eleganță nu mai rămîne vreo posibilitate. Într-adevăr, cei de la mica companie a businessmanului Roman Weber din localitatea Tobel, cantonul Thurgau din Elveția, ex-ingineri la BMW și Sauber F1, cu o experiență de invidiat în domeniul automobilelor sportive din Formula 1, au "șlefuit" în tunelul aerodinamic aspectul foarte minuțios pentru a nu pierde din iutime. Cutia de viteză semiautomată realiza trecerea de la o treaptă la alta în doar 50 de milisecunde. Frânele masive din ceramică asigurau decelerare eficientă, iar raportul putere-masă de 0,8 c.p./1 kg era unul dintre cele mai mari. Acest "monstru" era propus

amatorilor de senzații la prețul de peste 1,3 milioane de dolari. Dar eticheta de "cel mai urât automobil sportiv" i-a frînt zborul spre cumpărător, astfel că Weber s-a văzut nevoit să caute compromisuri între aerodinamică și design. Nu i-a prea reușit nici cu modelul din 2008. Ceva mai relevant a apărut de curînd, în aprilie 2013 – Weber F1. Aspectul mult mai

agreabil (se poate, totuși!) nu este în detrimentul parametrilor tehnici, ba chiar pune în valeag performanțe și mai impresionante: motorul cu compresie dublă V10 (5,6 l) de 1200 c.p. este mai mic, dar mult mai "voinic" decît precedentul, dinamica fiind ceva mai bună. Cu masa de cca 1 250 kg, Weber F1 a atins un raport și mai elevat - 0,96 c.p./1 kg. Contra unei sume de 1 milion de euro el poate "alina amorul propriu" în garajele celor mai bogăți fani din lume.

Iurie SCUTARU

FEBRUARIE

120 de ani de la nașterea pictorului român postimpressionist Lucian GRIGORESCU (1 febr. 1894 - 28 oct. 1965).

80 de ani de la nașterea lui Nicolae Alexandru BREBĂN, romancier, eseist, dramaturg și om de cultură, membru titular al Academiei Române (1 febr. 1934).

70 de ani de la nașterea lui Ion ABABII, specialist în domeniul otorinolaringologiei, doctor în științe medicale, profesor universitar, membru titular al Academiei de Științe a Republicii Moldova, inventator, organizator al sănătății publice în Moldova (11 febr. 1944).

120 de ani de la nașterea poetei Otilia CAZIMIR, cunoscută ca autoare a unor versuri pentru copii (12 febr. 1894 – 8 iun. 1967).

90 de ani de la nașterea lui Toma ISTRATI, poet, filantrop, patriot și pilot român, originar din Basarabia (14 febr. 1924 – 10 sept. 2010).

70 de ani de la nașterea lui Gheorghe ȚIBÎRNĂ, specialist în domeniul oncologiei, doctor habilitat în medicină, profesor universitar, membru corespondent al Academiei de Științe a Moldovei (16 febr. 1944).

450 de ani de la stingerea din viață a lui MICHELANGELO, sculptor, pictor, arhitect, inginer militar și poet italian, care, alături de Leonardo da Vinci, este cel mai important artist în perioada de vîrf a Renașterii italiene (6 mart. 1475 – 18 febr. 1564).

75 de ani de la nașterea interpretei române de muzică populară Irina LOGHIN (19 febr. 1939).

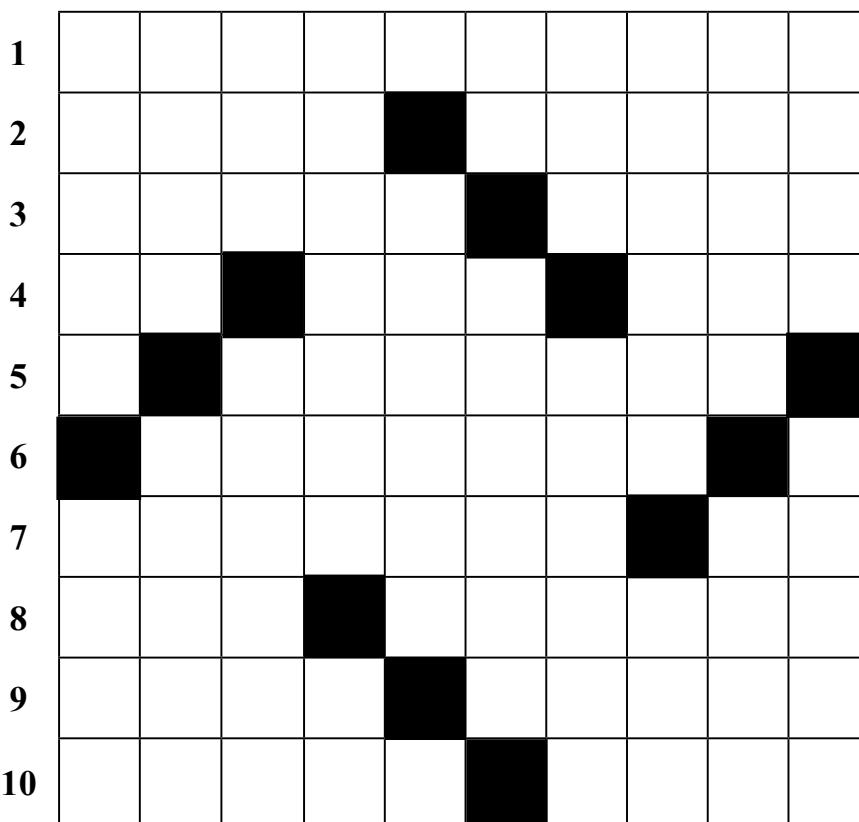
190 de ani de la nașterea pedagogului rus, unul dintre întemeietorii pedagogiei ruse Konstantin D. UȘINSKI (19 febr. 1824 – 3 ian. 1871).

90 de ani de la nașterea prozatorului român Eugen BARBU, membru corespondent al Academiei Române, a fost director de reviste, critic literar, pamphletar, polemist, publicist, romancier, scenarist, dramaturg și om politic român, laureat al premiului Herder (20 febr. 1924 – 7 sept. 1993).

95 de ani de la nașterea dirijorului și pedagogului Timofei GURTOVĂ, Artist al Poporului (23 febr. 1919 – 10 mart. 1981).

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

ORIZONTAL: 1. Are înclinații spre ceva (fem.). 2. Gri (fem.) – Cel puțin. 3. Reacție emoțională – Oușor acvatic. 4. Pe sol – Cîtuși de puțin – Atom cu sarcină. 5. Preparat culinar din mușchi de vițel. 6. Ne privește din nori. 7. Amant – Ațe! 8. Bară la gimnastică – A se întuneca. 9. Procedeu – Grandios. 10. Mii de lei – Gînd.

VERTICAL: 1. Dascăl – Unește două continente. 2. Albitură – A adia. 3. Perioade – A trece prin transformări. 4. Hotărîtor – Cere! 5. Mîncărică. 6. Silvia Bejan – Cătăjime fără atenție! 7. Tulipană simplă – Puncte în spațiu. 8. Vas de lut – Fruct. 9. Soluție din zahăr – Vechi organ administrativ român. 10. Iertare! – Morale.

dezlegarea
cuvintelor
încrucișate
publicate
în nr. 11, 2013

ORIZONTAL: 1. Solz. Arțag. 2. Trădare. Ci. 3. Re. Rus. Lot. 4. Aer. Vin. 5. Jurnaliste. 6. Instructor. 7. Sie. Ale. 8. Coc. Ore. Za. 9. Ur. Gheizer. 10. Bigam. Mile.

VERTICAL: 1. Străji. Cub. 2. O. R. E. Unsori. 3. La. Arșic. 4. Zdrențe. Ga. 5. Aurar. O. H. M. 6. Ars. Luare. 7. Re. Vicleim. 8. Liste. Zi. 9. Aconto. Zel. 0. Gît. Eroare.

trei variante – un răspuns

Cuvîntul *aman* înseamnă:

1. Îndurare;
2. Strîmtoare;
3. Gulaș.

frămîntări de minte

Cu ce literă trebuie continuată succesiunea: A; C; F; (?).

trei variante – un răspuns

Cuvîntul *cutumă* înseamnă *normă de drept; obicei*.

frămîntări de minte

Simplu de tot. Cel care împarte își lasă mărul cu tot cu coș.

Laura Theresa ALMA-TADEMA (1852-1909): IARNĂ

A pictat scene domestice, avîndu-i ca protagoñiști pe copiii de toate vîrstele sau unele doamne. A pictat și alte genuri: portrete, peisaje, subiecte clasice etc. Începînd cu 1871 a fost căsătorită cu celebrul pictor Lawrence Alma-Tadema.

Lucrări: ORICÎND BINEVENIȚI, SCAUNUL MAMEI, INDUSTRIE UȘOARĂ, COPII, GEORGÉ ELIOT etc.

DIN NUMĂRUL URMĂTOR:

Versuri de Dumitru MATCOVSCHI.

De vorbă cu actorul, regizorul și interpretul Mihai VOLONTIR.

Punctajul acumulat de către participanți la prima etapă a concursului *Citius, Altius, Fortius!*

proză: BASMAUA de Jan Bolesław OZOG.

Materialele cu tematică ecologică apar cu suportul finançar al Ministerului Mediului (Fondul Ecologic Național).

FONDATOR:
MINISTERUL EDUCAȚIEI

NOI

Fondat 1930
Serie nouă 1990

Redactor-șef:
Valerie VÖLONTIR

Iuliana ȘCHIRCĂ
secretar responsabil

Leo BORDEIANU
redactor de secție

Elena LEAH
redactor artistic

Valentin GUȚU
stilizator

Ana CEAPĂ
corector

Alina BODROVA
contabil-șef

Olesea CURMEI
operator

Sergiu FRUNZĂ
șofer

Comanda 2506
Formatul 60x90 1/2
Coli de tipar 5
Tiraj — 4000 ex.

WE
(in Romanian Language)
Monthly magazine for
children and teenagers

ADRESA REDACȚIEI:
Revista NOI,
str. Pușkin nr. 22,
MD 2012, Chișinău
Telefoane:
022 23 31 91; 022 23 37 25;
022 23 36 45; 022 22 22 45
Fax: 022 23 31 91
E-mail: revistanoi1930@yahoo.com
Facebook.com/ Revistanoi NOI
www.revistanoi.md

Tipografia Editurii
UNIVERSUL

Înregistrată la Camera Înregistrării
de Stat pe 11.08.2008
cu nr. 1003600012713

Vă rugăm să indicați la sfîrșitul
textelor, pe versoul desenelor și foto-
grafiilor, prenumele, numele, vîrstă,
clasa în care învățați, adresa com-
pletă, numărul de telefon.

Indice 31239.
Post-restant 34239
Prețul 15 lei

14001>
9 771857 079808 >

BUCURIA APRECIERII ÎNALTE

Fotografie: Valerie TUDOR